

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος 13.

Ευθρόκη ἑτησία Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἰσθητικαὶ ἔργα καὶ ἐπιστολὴ
ἱκανοῦ καὶ ἑκατοῦ ἔτους καὶ εἰς ἐτήσια — Γράμματα τῆς Διουβουσιανῆς Ὀδοῦ Σταδίου, 6

1 Ἀυγούστου 1882

Ἀρχόμενοι σήμερον τῆς δημοσιεύσεως τοῦ κατωτέρου νέου διηγήματος ἐν τῇ «Ἐστία», κρίνομεν ἀνεγκαταί, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν ἐκείνων ὅσοι τυχὸν ἀγνοοῦσι τὸν συγγραφεὴ αὐτοῦ, νὰ σημειώσωμεν ὀλίγας λέξεις περὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ εἶδους τῶν ἔργων του, ἅτινα δικαίως τίσουσιν αὐτὸν μεταξὺ τῶν δοκιμωτέρων συγροῦντων Γάλλων συγγραφέων. Ὁ Λουκιανὸς Βιάρ (Lucien Biart) ἐγεννήθη ἐν Βερσαλλίαις τῇ 21 Ἰουνίου 1829. Ἀπεθῶν νεώτατος εἰς Ἀμερικὴν, διέτριψεν ἐκεῖ μακρὰ ἔτη ἀσχολούμενος περὶ τὴν ζωολογίαν, κατήρτισε δὲ καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας πολλὰς συλλογὰς πτηνῶν καὶ ἐντόμων. Ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν μετὰ εἰκοσάετη ἀπουσίαν, ὁ Βιάρ ἤρξατο δημοσιεύειν ἐν διαφόροις περιοδικοῖς, καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τῶν δύο ἡσάμων», διηγήσεις τῶν ταξιδιῶν αὐτοῦ καὶ μυθιστορήματα, ὧν τὰ πλεῖστα ἀποθέσεις εἶχον τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν λαῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τοῦ Μεξικικοῦ· πολλὰ τῶν διηγημάτων αὐτοῦ ἔγραψεν ἰδίως διὰ παιδᾶς καὶ ἐφηβους, ἀπὸ δὲ τοῦ 1871—1873 μετέβη καὶ τῆς συντάξεως τῆς πολιτικῆς ἐφημερίδος «Γαλλίας», γράφων τὰς θεατρικὰς αὐτῆς ἐπιφυλλίδας.

Ὁ Λουκιανὸς Βιάρ ἔγραψε πολλὰ, ἔμμετρά τε καὶ πεζὰ· ἐκ τῶν ἔργων δ' αὐτοῦ ἀνήκει εἰς τὴν σπουδὴν ἐκείνην τῶν μυθιστοριογράφων, οἵτινες ὑπὸ τὸ ἐλαφρὸν καὶ ἐπαγωγὸν περιβλήμα τοῦ διηγήματος ζητοῦσι νὰ διαδώσωσιν εἰς τὸ πολὺ κοινὸν ποικίλας ἐπιστημονικὰς γνώσεις, ἀποβλέποντες οὐχὶ ἀπλῶς εἰς τὴν τέρψιν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν ὠφέλειαν τῶν ἀναγνωστῶν. Τὸ εἶδος τῶν ἔργων αὐτοῦ διαφέρει μὲν πως τοῦ ὑπὸ τοῦ διασήμου Ἰουλίου Βέρν ἐγκαινισθέντος καὶ ἐπιτυχῶς καλλιεργηθέντος, ἀλλ' ἢ αὐτῇ καὶ τοῦτου περὶ τὴν εὐρυσίαν καὶ ἐκτετατοῦ ἐπιτυχία, ἢ χάρις καὶ ἢ ἀφέλεια τοῦ ἴσου περιβάλλουσι τὰ ἔργα του διὰ τοιοῦτων θεληγῆτρων, ὥστε οὐ μόνον ἐν Γαλλίᾳ εἶναι ἐπιχίτητα, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας μεταφρασθέντα δικαίως ἠξιώθησαν ἐπιτυχίας. Διότι τὰ ἔργα τοῦ Βιάρ δὲν ἔχουσι μόνον τὴν ἀξίαν, ἣν περιποιεῖ εἰς αὐτὰ ἡ συγγραφικὴ αὐτοῦ τέχνη, ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ ἐξαιρετικὸν πλεονέκτημα, τὴν ἀληθινὰν τῆς ἱστορήσεως καὶ περιγραφῆς, ἣν ἐξ αὐτοψίας καὶ μακρᾶς διατριβῆς ἐν τοῖς τόποις, οὐ περιγράφει, προσκίσητο, καὶ ὡς καλλιτέχνης γινώσκει νὰ παραισῆγῃ εἰς τὰ διηγήματα αὐτοῦ. Διὰ ταύτας δὲ τὰς ἀρετὰς τῶν ἔργων του καὶ ἐθαυροῦθαι ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ἀξιώθει τοῦ ἄλλου Μ ο ν τ ο ῦ ν.

Σ. τ. Δ.

ΤΟ ΑΚΟΥΣΙΟΝ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ

[Μετὰφρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ].

Α'.

Εἰς Βασιλεῦσιν.

- Εἰς υγίαν σου, καλέ μου Βοαζολῆ!
- Εἰς υγίαν σου, ἀγαπητέ μου Πινσῶν!
- Οἱ δύο συνδαιτυμόνες καθήμενοι εἰς τὸ ἐστιατόριον οἰκίας τινὸς ἐν τῇ ὁδῷ Νολλέ, ἔπιον βρα-

δέως καὶ ἀπέθηκαν τὰ ποτήρια, κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον κενωθέντα, ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἦτο χειμὼν· λεπτὴ βροχὴ ἐπιπτεν ἔξω καὶ εἰς τὴν ἐστίαν τρεῖς δαυλοὶ ἐσπιθηράκιζον συρίζοντες. Ὁ κύριος Πινσῶν, ὁ ξενίζων, ἦτο ἀνὴρ μετρίου ἀναστήματος, βρωμάλεος, ἔχων ὄμμα ζωηρὸν, κόμην οὐλὴν, φυσιογνωμίαν εὐφυᾶ καὶ στόμα μειδιῶν· ὁ ξενιζόμενος Βοαζολῆς ὑπερέβαινε τὸν ἄλλον εἰς τὸ ἀνάστημα καθ' ὅλον τὸ ὕψος τῆς κεφαλῆς, τὰ δὲ χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ, εἰ καὶ πλέον ἐντονα, πλέον σοβαρὰ ἢ τὰ τοῦ κυρίου Πινσῶν, ἔφερον ἐν τούτοις τὸν τύπον τῆς αὐτῆς εἰλικρινείας καὶ ἀγαθότητος. Οἱ δύο φίλοι, καθὰ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῶν ἐδείκνυεν, εὐρίσκατο εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας καὶ πᾶς τις ὅα ἐδίσταζε νὰ ἐκλάβῃ οἰονδήποτε τῶν δύο τεσσαρακοντούτη.

Ἀπέθηκαν λοιπὸν τὰ ποτήρια ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ἕλαστος αὐτῶν, ὥσπερ ἀφρηρημένος, ἐκύτταζε σιωπηλὸς τὸ πρὸ αὐτοῦ πινάκιον.

— Δὲν τρώγεις πλέον; ἠρώτησεν ὁ Πινσῶν.

— Ὅχι· ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἔχω ὄρεξιν.

— Νὰ σὲ πάρῃ ἡ ὄργη, Βοαζολῆ!

— Εὐχαριστῶ, φίλε μου· ἀλλὰ διατὶ αὐτὴ ἡ εὐχὴ;

— Ἄν δὲν ἀπατώμαι, ἐπανέλαβεν ὁ Πινσῶν, παρήλθον τριάκοντα δύο ἔτη, ἢ περιῖπου τόσα, μέχρι σήμερον, ἀρότου ἢ καλῆ μου μήτηρ, δακρύουσα σχεδὸν ὡς ἐγὼ, με ὠδήγησεν εἰς τὸ Λύκειον τῆς Ἁγίας Βασιλίας.

— Τριάκοντα δύο ἔτη! ἐπανέλαβεν ὁ Βοαζολῆς· ὦ, πῶς περὶ γρήγορα ὁ καιρὸς!

— Δὲν εἶχον πολὺ θάρρος τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐπανέλαβεν ὁ Πινσῶν. Εἶχον ζῆσει πάντοτε σιμὰ εἰς τὴν μητέρα μου καὶ αἴρνης βιαίως ἐδίδεπον ἐμαυτὸν μεταφερόμενον εἰς αἴθουσαν πλήρη μαθητῶν, οἵτινες πάντες μ' ἐθεώρουν μετὰ χαιρεκακίας.

— Ὅχι· ὄλοι, εἶπεν ὁ Βοαζολῆς.

— Ἀληθῶς, ἦσο καὶ σὺ μεταξὺ αὐτῶν. Εἰς τὴν ὥραν τῆς ἀναψυχῆς μετέβην βαρῦθυμος καὶ περιεφερόμην περὶ τῆς θύρας, εἰς ἧς ἡ μήτηρ μου ἀπῆλθεν. Οἱ ἄλλοι με ἠκολούθουν, ἐψιθύριζαν, με ἐζήτηζον, ὁμοιάζον βεβαίως πρὸς ἄγριον πτηνόν. Οἱ θαρραλέωτεροι τῶν μελλόντων συντρόφων μου μοὶ ἀπέτεινον πλείστας ἐρωτήσεις, ἐγὼ δὲ εἰρίγων. Εἰς μαθητῆς μεγάλος ἦλθε καὶ με ἐσπρωξεν, ἀφροῦ πρότερον με ἐπερίπαιξε, διὰ νὰ με δοιμάσῃ

κατά τὴν συνήθειαν. Ἡ πυγμὴ μου δὲν ἦτο κατωτέρα τῆς ἰδικῆς του, ἀλλ' ἤσθανόμην ὅτι ἤμην ἀπομεινωμένης, μακρὰν τῆς φωνῆς μου, καὶ εἶχα περισσώτερον πόθον ν' ἀναχωρήσω παρὰ νὰ κτυπηθῶ. Σὺ ἦσο ἀπὸ τριῶν ἡδὴ μινῶν, Βοαζολῆ, εἰς τὸ Λύκειον τῆς Ἁγίας Βαρβάρας, καὶ ἐλογίσεσθαι πλέον ἀρχαῖος μαθητῆς. Ἐδραμεν, δισηκιδόπιστας τοὺς βυσακιστάς μου, μὲ ἔλαβες ὑπὸ τὴν προστασίαν σου καὶ... Λοιπὸν... εἰς ὑγείαν σου, ἀγαθὲ μου Βοαζολῆ!

— Εἰς ὑγείαν σου, φίλτατέ μου Πινσών.

Μετὰ τὴν δευτέραν ταύτην πρόποσιν οἱ δύο φίλοι ἀπέμειναν ἐκ νέου σιωπηλοὶ καὶ ρεμβάζοντες.

— Εἰς τοιαύτας ὥρας, ἐπανελάθειν ὁ Πινσών, ὁπότεν ἠλιψίς τις πιέζει τὴν καρδίαν, ἀρεσκόμεθα νὰ ὁμιλῶμεν περὶ τοῦ παρελθόντος. Καθ' ἑμὲνον Λύκειον! ἐξήσαμεν ἐκεῖ μέσα ἐννέα ἔτη, Βοαζολῆ, ἀκολουθοῦντες ἀλλήλους ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν, καὶ σοὶ δισηκιδόπιστα τὸ πρῶτον βραβεῖον μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν, χάρις εἰς τὰς γραπτὰς ἐκθέσεις σου, σοὶ ἀπενεμήθη.

— Αὐτὸ ἦτο τυχερὸν, Πινσών.

— Ὅχι! συνέτεινε καὶ ἡ εὐφυΐα σου καὶ ἡ ἐπιμέλειά σου. Ἡ τύχη ἐπισκέπτεται τοὺς κοιμωμένους, ἀλλ' ἡ μάθησις εἶνε ἄλλο πρᾶγμα. Ἡ μάθησις ἀποκτάται μόνον διὰ τοῦ κόπου, διὰ τῆς μελέτης, διὰ τῆς ἀγρυπνίας. Ἐνθυμεῖσαι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐξήλθομεν ἀπολυθέντες ἐκ τῆς Ἁγίας Βαρβάρας;

— Ναί! ἐπήγαμεν πρῶτον καὶ ἐξυρίσθημεν διὰ νὰ παρουσιασθῶμεν ὅσον τὸ δυνατόν εὐπρεπέστεροι εἰς τὴν Κεντρικὴν Σχολὴν.

— Ὅποθεν ἐξήλθες πρῶτος κατὰ τὴν τάξιν.

— Καὶ σὺ δεύτερος, ὅπερ εἶνε τὸ ἴδιον.

— Μετὰ τὴν ἐκ τῆς Κεντρικῆς Σχολῆς ἐξοδὸν ἡμῶν, ἐπανελάθειν ὁ Πινσών, ὁ διευθυντῆς μᾶς ἐτοποθέτησεν εἰς τὰ γραφεῖα τῶν Ἀνατολικῶν σιδηροδρόμων, μὲ τὴν ὑπόσχεσιν ταχεῖας προαγωγῆς. Ὁρίσθημεν τότε νὰ μὴ χωρισθῶμεν...

— Ἀπόλασας τὴν μητέρα σοῦ τότε, Πινσών, καὶ εἶχες ἀνάγκην τῆς φιλίας μου. Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα ἀπέθνησκε καὶ ἡ ἰδική μου μήτηρ, ἡ σοργὴ σου δὲ τότε μοὶ ἀνταπέδωκε μετὰ τοῦ τόκου ὅτι ἡ ἰδική μου σὲ εἶχε δανείσει.

Δάκρυ ἐπέλαμψε συγχρόνως εἰς τὰ ὄμματα τῶν δύο φίλων. Ἠγέρθησαν ἀποτόμως καὶ εἰσῆλθον εἰς μικρὰν αἴθουσαν, ὅπου γράψα ὑπηρετικῆ εἶχε πρὸ ὀλίγου ἀνάψει λαμπρὸν πῦρ. Ἐκάθισαν ἐκεῖ παρὰ μικρὸν τραπέζιον, ἐφ' οὗ ἔκειτο προχθὴ καφέ. Ὁ Πινσών, ἐξακολουθῶν τὴν συνδιάλεξιν, ὡς ἂν μὴ εἶχε διακοπῆ, ἐπανελάθει.

— Συνεφωνήσαμεν νὰ μὴ χωρισθῶμεν ποτὲ, Βοαζολῆ, καὶ τώρα σὺ ἀναχωρεῖς.

— Εἶνε ἀνάγκη, Πινσών. Καὶ σὺ αὐτὸς, ἐνθυμήθητι, ὁσάκις καὶ ἂν συνεζητήσαμεν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ἐπὶ τέλους ἐπειθήσῃ καὶ ἐνέρινας τὸ σχέδιόν μου.

— Διότι ἡ στιγμή τῆς ἀναχωρήσεως ἦτο εἰσέτι μακρὰν καὶ ἐνόμιζον ὅτι οὐδέποτε θὰ ἤρξατο.

— Ἀπὸ δεκαπέντε ἔτων, ἐπανελάθειν ὁ Βοαζολῆς, σήπομαι ἐν τῇ ταπεινῇ θέσει, ἥτις ὡς ἐπίστευσα κατὰ τὴν ἐναρξίν τοῦ σταδίου μου, ἐμελλε νὰ μοὶ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόθεθρον ὅπως προαχθῶ μέχρῃς ἀνωτέρων ὑπουργημάτων.

— Οὐδέποτε σὲ ἐξετίμησαν ἐπαξίως.

— Ὅχι, φίλε μου, ἀλλ' οἱ ἱκανοὶ εἶνε πάντοτε εἰς τὸν τόπον μας καὶ αἱ πρῶται θέσεις εἶνε ὀλίγαι. Δὲν ἔσχον, ὡς δὲν ἔσχες καὶ σὺ ἐπίσης, ἕνα προστάτην, ὅπως, ἰστάμενος αὐτὸς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κλίμακος, μοὶ διευκολύνῃ τὴν ἀνάθασιν καὶ μὲ καθιστᾷ ἱκανὸν νὰ δεικνύω τὴν ἀξίαν μου. Οὐχ ἦττον ἂν εἶχον καὶ ἐγὼ καθὼς σὺ μικρὰν περιουσίαν...

— Ὅταν ἐκληρονόμησα τὸ ἐκ πέντε χιλιάδων φράγκων ἐτήσιον εἰσοδήματά μου, σοὶ ἐδήλωσα ὅτι καὶ τώρα σοὶ λέγω, ὅτι τὸ ἡμισυ τοῦ εἰσοδήματος αὐτοῦ σοὶ ἀνήκει.

— Βεβαίωθητι, Πινσών, ὅτι ἀπεδέχθην τὸ ἡμισυ αὐτὸ καὶ θὰ ἔλθω ἴσως ἡμέραν τινὰ νὰ σοὶ τὸ ζητήσω. Ἐν τῷ μεταξύ θὰ προσπαθῶ ν' ἀποκτήσω καὶ ἐγὼ τὴν ἀνεξαρτησίαν ἐκείνην, ἥτις σοὶ ἐπιτρέπει νὰ ἐργάζεται κατὰ τὸ δοκοῦν. Ἐδῶ σοὶ ἐπαναλαμβάνω, τὸ στάδιον εἶνε κλειστόν ὑπάρχουσι πολλοὶ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ ὀλίγοι. Ὁ ἐκράχτης ἐσχάτως εἰς τὰς ἠνωμένας Πολιτείας πόλεμος ἀνοίγει νέον εὐρὸν στάδιον εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ἐπαγγελέματος μας. Θέλω νὰ ὑπάγω καὶ ἐγὼ ἐκεῖ πρὶς εὐρεσιν τῆς τύχης. Ὁρίσα δέκα ἔτη τῆς ζωῆς μου ὅπως κερδίσω ποσὸν τι, ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τοῦ ὁποῖου νὰ δύναμαι νὰ ζῶ μετὰ τὸ πέρας τῆς προθεσμίας ταύτης, πτωχὸς ἢ πλούσιος, θὰ ἐπιστρέψω.

— Καὶ τὰ δέκα ταῦτα ἔτη, ἅτινα μοὶ ἀφαιρεῖς, θὰ μοὶ τὰ ἀποδώσῃς πάλιν ἄρα γε; Ὅχι ἐπανιδώμεν ἄρα ἀλλήλους; Μήπως ἐγὼ εἶμαι ἀθάνατος; μὴ εἶσαι σὺ;

— Συνεφωνήσαμεν νὰ γυθῶμεν ὁμοῦ, Πινσών, εὐθύμως διὰ τελευταίαν φορὰν. Ἄς σκεπτόμεθα λογικῶς, δὲν εἶνε καιρὸς πλέον νὰ ὀπισθοδρομήσω. Ὁρεῖλω ν' ἀναχωρήσω αὐριον καὶ θ' ἀναχωρήσω. Ἐμπρός, γέμισε τὸ ποτήριόν μου ἀπὸ τὸ παλαιόν σου κοριάκ. Εἰς ὑγείαν σου!

Τὴν φορὰν ταύτην τὰ μικρὰ ποτήρια ἐκενώθησαν ταχεῖως. Ὁ κ. Πινσών, παρὰ τὴν συνήθειαν φιλότητά του, ἠθέλησε νὰ πῆ καὶ ὑπὲρ τοῦ καλοῦ ταξιδίου τοῦ φίλου του, καὶ ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ τῆς ταχεῖας ἐπανόδου του. Οἱ δύο συνδαιτυμόνες, ὧν κατὰ βάθος ὁ χαρακτήρ ἦτο φαιδρὸς, ἐπανεῦρον μικρὸν κατὰ μικρὸν τὴν ζωηρότητα τῶν ὁμιλοῦντες περὶ τῶν εὐτυχῶν χρόνων τῆς νεότητός των. Τὰ ἐνθυμεῖσαι διςταυροῦντο κατ' ἀρχὰς ἐμειδιῶν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐγέλων θορυβωδῶς. Τὰ τρεῖς ἢ τέσσαρα ποτήρια, ἅτινα ἐρρόρησαν ὅπως ἐκ νέου ἐπακλαβῶσι τὰς

συνήθειες εὐχὰς, συνήρρησαν ἀναμφιβόλως ὅσον καὶ αἱ φαιδραὶ ἀναμνήσεις ὅπως ἀνακτῆσιν τὴν εὐθυμίαν των οἱ δύο ἀρχαῖοι συμμαθηταί.

— Ἄν ἦται πράγματι ἀληθὴς φίλος μου, ὅπως διατείνεσαι, εἶπεν αἰφνιδίως ὁ Βοαζολῆς φέρον τὸ ποτήριον μεταξύ τῶν ὀρθαλμῶν καὶ τῆς λυχνίας ὡσεὶ θέλων νὰ θαυμάσῃ τὴν διαύγειαν τοῦ ἐν αὐτῷ περιεχομένου ποτοῦ, θὰ μὲ συνώδεις αὐριον...

— Εἰς τὸν σταθμὸν; ἀνέκραξεν ὁ Πινσών. Πῶς ἠδυνήθης νὰ πιστεύσῃς ἐπὶ μίαν στιγμήν καὶ μόνην ὅτι θὰ παρέλειπον τὸ καθήκον αὐτό!

— Ὅχι βεβαίως; ἀλλ' ὅταν λέγω νὰ μὲ συνοδεύσῃς...

— Μήπως σκέπτεσαι νὰ μὲ πάρῃς μαζί σου εἰς Νέαν Ὑόρκην;

— In medio veritas, ὡς ἐλέγομεν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Βαρβάρα, ἐπανελάθει ἀποφθεγματικῶς ὁ Βοαζολῆς. Ἰδῶμεν, Πινσών, σὺ εἶσαι ἐλεύθερος, δὲν ἔχεις θέσιν τινὰ, οὐδὲ σύζυγον οὐδὲ τέκνα, τίποτε τέλος πάντων διὰ νὰ σὲ κρατῇ εἰς τὴν οἰκίαν σου, τὸ δὲ Καλαὶ ἀπέχει ἐπιτὰ μόνον ὥρας τῶν Παρισίων.

— Χοῦμ!.. εἶπεν ὁ Πινσών, κλέπτεις τὴν ἰδέαν μου, ὅτι ἐπιθυμεῖς κυρορεῖται πρὸ πολλοῦ εἰς τὸ πνεῦμά μου, ἐσκεπτόμην δὲ πρὸς μεγίστην ἐκπληξίν σου νὰ λάβω θέσιν καὶ ἐγὼ μαζί σου ἐπὶ τῆς μελλούσης νὰ σὲ μεταφέρῃ εἰς τὰ σύνορα ἀμαξοστοιχίας.

— Εὐγε! ἀνέκραξεν ὁ Βοαζολῆς, αὐτὸ ἐσκεπτόμην καὶ ἐγὼ, καὶ πῖνω ὑπὲρ τῆς ἰδέας σου. Μόνον θὰ μοὶ παραδεχθῆς ὅτι οὐδὲν μοὶ παρεχώρησες, ἀφοῦ ἡ ἀπόφασίς σου ἦτο ἡδὴ εἰλημμένη. Τί θὰ σοὶ ἐστοιχίξῃς ἂν ἐμήκυνες τὸν περίπατον αὐτὸν μέχρι τοῦ Λουδίνου, τὸ ὅσοον δὲν εἶδες; διότι σὺ, ὡς γνήσιος Παρισινὸς πεισματάρης, δὲν ἐξήλθες ποτὲ τῆς πόλεως.

— Εἶδον τὰς Βερσαλλίας, ἀπήντησε μετὰ σοβαρότατος ὁ Πινσών.

— Συνώδειςτόν με μέχρι Λουδίνου.

— Δικαί ὄχι μέχρι Λιβερπούλης; ἀνέκραξεν ὁ μηχανικὸς ἐγειρόμενος δι' ἐνὸς ἄλματος.

— Αὐτὸ ἐσκεπτόμην καὶ ἐγὼ, ἐπανελάθειν ἡ σύγχως ὁ Βοαζολῆς, διατὶ ὄχι μέχρι Λιβερπούλης; Ὅχι ἴδης κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἰς ὀλίγας ἡμέρας τὴν θάλασσαν, τὴν Μεγάλην Βρετανίαν, τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς, ἐν τῶν μεγαλειτέρων βιομηχανικῶν αὐτῆς κέντρων, καὶ περιπλέον τὸ ὄρατον ἀτμόπλοιον «*Karadān*» ἐπὶ τοῦ ὁποῖου μέλλω νὰ ἐπιβιβασθῶ. Εἰμὲθα σύμφωνοι;

— Ἀλλὰ σὺ ἀναχωρεῖς αὐριον τὴν ἐνάτην.

— Τὴν ἐνάτην καὶ τέταρτον, φίλε μου.

— Ἐχω ἀνάγκην ἐνὸς διαβατηρίου.

— Τί θὰ τὸ κάμῃς; Τὰ διαβατήρια κατηργήθησαν.

— Θέλω ἕνα κιβώτιον.

— Ἀνάθεμα! τί τὰ θέλεις τόσα; σοὶ χρειάζεται μόνον εἰς σάκκος, δύο ὑποκάμισα, ἄλλα τόσα μανδήλια καὶ ἐν ζεύγος κλιτῶν.

— Ἀλλ' ἔχω μίαν συνέντευξιν μὲ τὸν Βιολλέ-Λεδουκ μεθαύριον.

— Ἐχεις καιρὸν οὐδὲ ὥρας ἕως αὐριον ὅπως τῷ γράψῃς ὅτι ἀναχωρῶν αἰφνικῶς ἀναγκάζεσαι ν' ἀναβάλῃς τὴν συνέντευξιν ἐπὶ οὐδὲν ἡμέρας.

— Καὶ ἂν δυταρστωθῇ;

— Ὅχι τῷ περᾶσει ἡ δυσπρόστασις, ὅταν μᾶθῃ πρὸ πάντων τὸ αἴτιον τῆς ἀπουσίας σου.

— Ἀλλὰ...

— Αἱ λοιπὸν, εἶπέ μοι τὴν τελευταίαν σου γνώμην, Πινσών, διότι εἶνε ἀργὰ πλέον.

— Ἀναχωρῶ, εἶπεν ὁ μηχανικὸς.

— Ἦμην βεβαίως, ἀνέκραξεν ὁ Βοαζολῆς, ἐν-αγκαλιζόμενος τὸν φίλον αὐτοῦ μετὰ παραφορᾶς. Ἄς πῖωμεν ἄλλην μίαν φορὰν εἰς τὴν ὑγείαν σου, καλὲ μου Πινσών.

— Πῖνω ὑπὲρ τῆς φιλίας μας, Βοαζολῆ.

— Αὐριον εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Βορρᾶ.

— Εἰς τὰς ἐννέα, εἰμὲθα σύμφωνοι;

— Καληνύκτα!

— Καληνύκτα!

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ φίλου του ὁ κ. Πινσών, περιῆλθε πολλάκις τὴν μικρὰν αἴθουσαν καὶ ἀκολούθως εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά του. Ἠνοιξε τὴν ἱματισθήκην του καὶ ἐθεώρησε πρὸς στιγμήν τὰ ὑποκάμισά του, τὰς κνημίδάς του, τὰ μανδήλιά του, συμμετρικῶς καὶ φιλοκάλως τοποθετημένα ὑπὸ τῆς γραφίας αὐτοῦ ὑπηρετικῆς Μαργαρίτας, ἐτόλμησε δὲ ἐπὶ τέλους ν' ἀναγγεῖλῃ πρὸς αὐτὴν τὸ ταξίδιον, ὅπερ προὔτιθετα νὰ ἐπιχειρήσῃ. Ἡ κυρὰ-Μαργαρίτα, ἀπὸ δέκα ἔτων ἡδὴ ὑπηρετοῦσα τὸν κ. Πινσών καὶ μηδέποτε ἰδοῦσα αὐτὸν ἀπουσιάζοντα οὐδ' ἐπὶ εἰσοσιτέσσαρας ὥρας, ἐνόμισε κατ' ἀρχὰς ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀστειοτήτος.

— Φέρε μου ἕνα ὀδοιπορικὸν σάκκον, τῆ εἶπεν ὁ κύριός της; θέλω νὰ ἐτοιμάσω ἐγὼ τὴν ἀποσκευὴν μου.

— Ὁδοιπορικὸν σάκκον; ἐπανελάθει ἡ γραψα θεράπεινα, καὶ ποῦ νὰ τὸν εὕρω, κύριε; Ποτὲ δὲν εἶδα κανένα ἐδῶ μέσα.

Ἡ Μαργαρίτα ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν. Ὁ κύριος Πινσών, ὑπάλληλος ἐν τῷ σταθμῷ τῶν Παρισίων ἢ τοῦ Παντὲν, ἐφ' ὅλα τὰ ἔτη καθ' ἃ κήρυσκετο ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν ἀνατολικῶν σιδηροδρόμων οὐδὲν ἄλλο εἶχεν ἴδει ἐκτὸς τῆς γενεθλίου αὐτοῦ πόλεως, εἰμὲ τὸ Σαιν-Κλοῦ, τὰς Βερσαλλίας καὶ τὸ Σατώ-Θιερρύ, ὅπου διήλθεν ἡμέρας τινὰς μετὰ τοῦ Βοαζολῆ, ἀσχολουμένου τότε περὶ τὴν κατασκευὴν ἐνὸς ὑδραγωγείου. Ἐσυμρώνησαν λοιπὸν ἕνα τὴν ἐπαύριον λίαν πρῶτῃ, περὶ τὰς ἐπιτὰ δηλαδῆ, ἡ Μαργαρίτα μεταβῆ καὶ ἀγοράσῃ ἕνα ὀδοιπορικὸν σάκκον καὶ ἕνα μικρὸν μάρσιππον.

Τὸ μεσονύκτιον εἶχεν ἡδὴ πρὸ πολλοῦ ἠχῆσει, καὶ ὁ κ. Πινσών ἠγρύπνει εἶτι. Τὸ οὕτω αἰφνιδίως ἀπορρασιθὲν ταξίδιον αὐτὸ τὸν ἐστενοχώρει κάπως.

— Τέλος πάντων, εἶπε καὶ ἑαυτὸν, αὐτὸ θὰ μὲ κάμῃ νὰ κινήθω καὶ κομμάτι, διότι ἀρχίζω νὰ γηράζω. Πόσῃ μεταβολῇ θὰ ἐπιφέρει εἰς τὸν βίον μου αὐτὴ ἡ ἀναχώρησις τοῦ ἀγαθοῦ Βοαζολῆ! Χαίρετε πλέον συζητήσεις, καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐργασίαι, καὶ παιγνίδια τοῦ ζατρικίου καὶ τοῦ δομινοῦ, καὶ μακρὰ τοῦ χειμῶνος συνομιλίας καὶ περιπάτοι τοῦ θέρους, καὶ . . . Ἄμ' αὐτός; . . . πῶς θὰ κάμῃ χωρὶς ἐμέ; . . .

Ἐπὶ τέλους ὁ μηχανικός ἀπεκοιμήθη.

Τὴν ἐπαύριον, εἰς τὰς ἐννέα καὶ δεκαπέντε λεπτά τῆς πρωίας, ὁ κ. Πινσὼν καὶ ὁ φίλος αὐτοῦ ἀνῆρχοντο ἐπὶ τῆς ἀμαξοστοιχίας τοῦ Καλαί.

Τὸ ἔδαφος ἤστραπτεν ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ θερμοῦ ἡδὴ ἡλίου. Οἱ δύο μηχανικοὶ ἐμελλον νὰ φθάσωσι εἰς Λονδίνον περὶ τὴν δεκάτην τῆς ἐσπέρας, νὰ διαμείνωσιν ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας καὶ νὰ μεταβῶσι κατόπιν εἰς Λιβερπούλν. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὁ Βοαζολῆς θὰ ἐπιβιβάζετο ἐπὶ τοῦ Καγαδά. Ἐνῶ δὲ αὐτὸς θὰ ἐπλεονεργεῖ τὴν Ἀμερικὴν ὅπου ὁ Οὐάσιγτων Ἰδρυς τὸ πρότυπον τῶν Δημοκρατιῶν καὶ ὁπότεν ἐπανῆρχοντο ἄλλοτε οἱ ἐκκατομμυριοῦχοι θεῖοι, ὁ κύριος Πινσὼν θὰ ἐπανῆρχετο ἡσύχως εἰς Παρισίους.

Β'

Μεταξὺ Παρισίων καὶ Λονδίνου.

Οἱ δύο φίλοι ἀφίκοντο εἰς Καλαί, τὸ ἀρχαῖον Caletum τῶν Ῥωμαίων, περὶ τὴν πέμπτην ὥραν τῆς ἐσπέρας. Μόλις ἔσχον καιρὸν νὰ φάγωσιν ὀλίγον, τῇ συμβουλῇ δὲ τῆς προϊσταμένης τοῦ ἐστιατορίου κυρίας, ὁ Πινσὼν ἐρόφησε μετὰ τὸ φαγητὸν ἐν γρηθῷ ἐκ ρωμίου, φάρμακον εἰδικὸν ἀλάνθαστον κατὰ τῆς ναυτιάζσεως. Δέκα λεπτά μετὰ ταῦτα ὁ μηχανικός ἐπιβιβάζετο ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου . . .

Ὁ Βοαζολῆς δὲν ἐγίνωσκε τὴν Μάγγην, εἶχεν ὅμως ταξιδεύσει ἐν τῇ Μεσογείῳ, καὶ τοῦτο ἀπέδιδεν αὐτῷ πρὸς στιγμὴν ὑπεροχὴν ἐξαιρετικὴν ἀπέναντι τοῦ φίλου του. Ὁ Πινσὼν, δι' ὃν ἡ μεγίστη τῶν ναυτικῶν ἐκδρομῶν ὑπῆρξε διασκεδάσις τις ἐν τῇ λίμνῃ Ἐγκιόν, λαβοῦσα χώραν πρὸ δεκαετίας, ἐφάνετο ἐκπληκτος διὰ τὰ ὅσα ἔβλεπε κεινοφάνη. Ὁ οὐρανὸς ἦτο συννεφώδης. Τὰ ὕδατα, μαστιζόμενα ὑπὸ τοῦ σφοδροῦ ἀνέμου, ἀνεκινούντο σχηματίζοντα κύματα βραχέα, ὧν ἡ κορυφὴ ἐπεστέρετο δι' ὀλίγον ἀφροῦ. Ἡ αὐστηρὰ καὶ μεταλλικὴ θεὰ τοῦ πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἐκτεινομένου ἀπερᾶντου ὕψους στοιχείου, ἐνεποίει ἀνησυχίαν τινὰ εἰς τὸν κ. Πινσὼν. Ἐρρικίασεν ἐλαφρῶς καὶ ἀνεμνήσθη τῆς ἐν τῇ ὁδῷ Νολλὲ θερμῆς αἰθούσας αὐτοῦ.

Ἐκαστὸς ἐπιβατῶν παντὸς φύλου, πάσης ἡλικίας καὶ πάσης ἐθνικότητος, ἔτρεχε, συνελθὼν, διεσταυρωθὺς, συνωθεῖτο ἐπὶ τοῦ στενοῦ κατστρώματος τοῦ ἀτμοπλοίου. Πλησίον τοῦ με-

γάλου ἴστου στερεῶς προσκροσμένη διὰ σχοινίων ἰσχυρῶν, ἀνυψοῦτο ἀμαξία ὀδοπορικὴ, ἔχουσα θέσεις καὶ ἐπὶ τοῦ στεγάσματος αὐτῆς. Ἄγγλος τις ἐξυμνισμένος, φέρων τὸν λαϊμοδέτην καὶ τὰ χειρόκτιμα μεθ' ὅλης τῆς ἐπιμελείας, ἐφ' ἣ διακρίνεται ὁ μεθοδικὸς ἐκεῖνος λαὸς, προὐχώρησε, προηγούμενος θεράπωντος ἐν οἰκοστολῇ, ὀδηγῶν μετ' εὐγενείας μεσήλικα τινὰ κυρίαν. Ὁ Ἄγγλος καὶ ἡ σύντροφός του πρὸς μεγίστην ἐκπληξίν τῶν λοιπῶν ἐπιβατῶν ἀνῆλθον ἐπὶ τῶν θέσεων τοῦ στεγάσματος τῆς ἀμαξίας. Ὑπηρετῆται ἀμφοτέρων τῶν φύλων προσήνεγκον τότε κάτωθεν πρὸς τὸ εὐγενὲς ζεῦγος περιώμια, σκεπάσματα, πλακούντας, φιλάλας, ποτήρια, ζωοτροφίας ἱκανὰς καὶ διὰ μακρῶν ἔτι διάπλους.

— Πάντοτε πρακτικοὶ αὐτοὶ οἱ Ἄγγλοι! εἶπεν ὁ Πινσὼν ἄλλὰ διατί τοποθετοῦνται ἐκεῖ ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἀμαξίαν τῶν ἐνῶ ὁ ἀνεμος φυσᾷ τόσον ἐνοχλητικῶς; Ἐγὼ θὰ ἐποπιοθετούμην καλλιτέρας ζεστά ζεστά ἐντὸς τῆς ἀμαξίας.

— Θέλουν νὰ παρατηρήσουν καλλίτερον τὴν τοπογραφίαν, εἶπεν ὁ Βοαζολῆς.

— Τὴν τοπογραφίαν! ἀνέκραξεν, ὁ Πινσὼν, δεικνύων τὴν πρὸ αὐτῶν ἐκτεινομένην ὁμοίωμορον ἐπιφάνειαν.

— Ἀσημονεῖς ὅτι ἀπέχουμιν μόνον τριάντα χιλιόμετρα ἀπὸ τοῦ Δόβερ, ἐπανελάθει ὁ Βοαζολῆς, αἱ δὲ ἀκταὶ τῆς Ἀγγλίας θὰ φανῶσι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας, μόλις ἀρχίσωμεν νὰ μὴ διακρίνωμεν πλέον τὰς ἀκτὰς τῆς Γαλλίας.

Τὸ ἀτμόπλοιον ἤρξατο κινούμενον· ὁ Πινσὼν καθήμενος παρὰ τὴν πρύμνην τοῦ μικροῦ πλοίου ἔβλεπε τὴν γῆν ἀπομακρυνομένην.

— Καλὰ λέγουσιν οἱ ποιηταί, εἶπεν αἴφνης, ὅτι πάντοτε κινεῖς μετὰ πόνου ἐγκαταλίπει τὴν πατρίδα του. Καθ' ἡμέραν γὰρ - Γαλλία! δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ καμμία χώρα ὡσὰν ἐσέ. Διὰ νὰ πεισθῇ τις περὶ τούτου φθάνει μόνον νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὸ πλῆθος τῶν ξένων, οἵτινες ἐρχόμενοι νὰ τὴν ἐπισκερθῶν, μένουσιν καὶ ἀποκαθίστανται εἰς αὐτὴν.

— Ἀσημονεῖς τὴν ἐλευθέραν Ἀμερικὴν, Πινσὼν. Ἐκαστὸς τῶν χιλιῶν μεταναστῶν μεταβαίνουσιν εἰς τὴν γῆν ἐκείνην τῆς ἐπαγγελίας.

— Σέβομαι τὴν Ἀμερικὴν, Βοαζολῆ, καὶ ἀφοῦ ὑπάρχεις σὺ νὰ διαμείνης εἰς αὐτήν, ἀρκεῖ αὐτὸ διὰ νὰ μοὶ ἦνε ἱερά. Ἀλλὰ τὰς χιλιῶδας τῶν μεταναστῶν ὧθει πρὸς τὰς φιλοξένους ἐκεῖνας ἀκτὰς ἡ ἀνάγκη καὶ ὄχι ἄλλο τι. Εἰς τὴν χώραν μας ἀπεναντίας ἔλκουσι τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς, τοὺς Ἀσιανοὺς, τοὺς Ἀμερικανοὺς, τοὺς κατοίκους τῆς Ὀκεανίας τὰ ἐξυγνευσμένα ἤθη, ἡ κοινωνικότης, ὁ κλοκῆγαθος χαρακτὴρ ἡμῶν, τὰ μουσεῖά μας, τὰ σχολεῖά μας, καὶ αὐτὴ προσέτι ἡ μαγειρικὴ μας. Φιλτάτη Γαλλία, μόλις πρὸ ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας σὲ ἐγκατέλιπον, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἀλόμῃ φαίνονται αἱ ἀκταὶ σου καὶ ἐν τούτοις ἰ-

δοῦ, ἀρχίζω ἀπὸ τώρα νὰ φοβοῦμαι μὴ δὲν σὲ ἐπανίδο.

Ὁ Πινσὼν εἰσήγησε καὶ ἐθεῖτο ἐξαραιζόμενα ἐντὸς τῆς ὀμίχλης ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν φάρον, τὸ εὐχαρὶ κωδωνοστάσιον τοῦ Δημοαρχείου, τὸν ναὸν τῆς Παναγίας, ἅπαντα ταῦτα μνημεῖα, ἐφ' οἷς ἐπαίρονται οἱ κάτοικοι τοῦ Καλαί. Ὁ Πινσὼν, εἰ καὶ δὲν ἐξῆλθέ ποτε τῶν Παρισίων, ἦτο ἐν τούτοις οὐ μόνον δεξιὸς μηχανικός, ἀλλὰ καὶ ἀνθρωπος εὐπαιδευτος, γινώσκων τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γεωγραφίαν, καὶ κατέχων πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ εὐρείας ζωολογικὰς γνώσεις. Ἀνεμνήσθη λοιπὸν ὅτι τὴν πόλιν ταύτην τοῦ Καλαί, ἧς μόλις διέκρινε τὰ φῶτα, ἐπολιόρησε τὸ 1347 Ἐδουάρδος Γ' ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, ἐκλείσθη δὲ αὐτὴ τότε διὰ τῆς ἀρσενίσεως ἣν ἐδείξεν ὁ Εὐσταθίος Σαμπιέρρος. Μετὰ δύο αἰῶνων δουλείαν, τὴν πιστὴν ἀπομείνισαν ἀείποτε τῇ Γαλλίᾳ πόλιν ταύτην ἀνέκτησεν ὁ ἀνδρείος Φραγκίσκος Γουίζης, περιβόητος ἦδη διὰ τὴν λαμπρὰν ὑπεράσπισιν τοῦ Με-ζ καὶ διὰ τὴν ἐν Ρεντὸ μάχην.

Ὁ μηχανικός, ἐστραμμένος πάντοτε πρὸς τὴν ἀκτὴν, ἐκοινοποίησε τὰς ἀναμνήσεις ταύτας πρὸς τὸν φίλον του, ὅστις τὰς συνεπλήρου διὰ τῶν ἰδίων ἐντυπώσεων καὶ παρατηρήσεων. Βαθμηδὸν ὅμως ὁ Βοαζολῆς ἤρχισε ν' ἀπαντᾷ διὰ φράσεων βραχειῶν, διὰ μονοσυλλάβων καὶ τέλος εἰσήγησεν.

Ὁ Πινσὼν κλίνας πρὸς αὐτὸν τὸν ἠρώτησε

— Τί ἔχεις;

— Ἐγώ; Τίποτε.

— Εἶσαι πολὺ ὠχρῶς.

— Ἴσως . . . μικρὰ ἀδικησῖα θὰ περάσῃ. Ὁ Πινσὼν εἶπεν τούτους ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ ἀτμοπλοίου ἔμεινεν ἐκπληκτος καὶ ἐψιθύρισε.

— Παράδοξον!

Ἡμισείας μόνον ὥρας πλοῦς ἤρκεσεν ὅπως μεταβάλλῃ τὴν σκηνήν. Ἀντὶ τοῦ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεως θορυβώδους συνωστισμοῦ, σιγὴ σχετικὴ τανῦν ἐπεκράτει ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ ἀτμοπλοίου . . . Καθήμενος ἀναμῖξ ἐπὶ τῶν θρανίων ἢ ἐπὶ κυλίνδρων σχοινίων ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ, τὸ βλέμμα ἔχοντες ἀπλανῆς, τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου παραλλαγμένους, ἀπέμασσον ἀκαταπαύστως τὰς ἐπὶ τοῦ μετώπου μαργαριτώδεις σταγόνας τοῦ ἰδρώτος, καὶ τινες μὲν αὐτῶν ὠσφραίνοντο φιλιδίαι, ἄλλοι δὲ πορτοκάλια ἢ κίτρα. Ἐνεκα τοῦ σφοδροῦ σάλου τὸ φθερὸν κακὸν τῆς ναυτίας κατελάμβανε τὰ ὕματα τοῦ. Ὁ νεκρὸς εὐπατρίδης, ὅστις φέρων διόπτραν ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μόνον ὀφθαλμοῦ καὶ σιγᾶρον εἰς τὸ στόμα, εἶχε θέσει θριαμβευτικῶς τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, τώρα διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἐκρατεῖτο σπασμωδικῶς ἀπὸ τινος σχοινίου, ἐνῶ διὰ τῆς ἄλλης κατέστρεφε τὴν συμμετρίαν τῆς διχαζούσης τὴν μεμυρωμένην κόμην του γραμμῆς. Ἐδῶ μὲν ὁ ἀνὴρ ὑπεστήριζε τὴν σύζυ-

γὸν του, ἧτις ἐνόμιζεν ἑαυτὴν ἐπιθάναντον· ἐκεῖ δὲ πτωχὴ τις μήτηρ μόλις εἶχε τὴν δύναμιν νὰ μεριμνήσῃ περὶ τοῦ τέκνου τῆς, ὅπερ ἐλευθερωθὲν τῆς ἐπαγρυπνήσεως ἔτρεχε πλανώμενον ἀπὸ τῆς μηχανῆς μέχρι τῶν ὑπὸ τὸ κατὰστρωμα θέσεων, καὶ ἀπὸ τῆς πρύμνης μέχρι τῆς πρύρας.

Ἡ τραγικώτερα ὅμως τῶν σκηνῶν ἦτο ἡ λαμβάνουσα χώραν ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τῆς ἀμαξίας ὅπου ἴστατο τὸ ζεῦγος τῶν ἐπιβατῶν. Ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία, κεκλιμένοι κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν ἐκάθουν ἐξ ὑπαρμιθῆς τὸν ὑπηρετὴν καὶ τὴν θαλαμηπόλον, οἵτινες, πάσχοντες βεβαίως καὶ αὐτοὶ ὡς κύριοι τῶν, οὐδ' ἤκουον οὐδ' ἀπεκρίνοντο. Οἱ ναῦται, μὲ μειδιάμα πονηρὸν ἐπὶ τὰ χεῖλη διήρχοντο ἀνά μέσον τῶν ἀτυχῶν, ὑπ' ὧν τὸ κατὰστρωμα τοῦ πλοίου αὐτῶν ἐκαλύπτετο, καὶ οἵτινες ἐνόμιζον ὅτι ἐσήμανε δι' αὐτοὺς ἡ τελευταία ὥρα τῆς ἀγωνίας.

Ὁ Πινσὼν λίαν ἀγαθὸς ὢν δὲν διεσκέδαζε βλέπων τὰς πέριξ αὐτοῦ συμβαινούσας κωμικὰς σκηνὰς· ἄλλως τε ἡ αὐξοῦσα ὠχρότης τοῦ φίλου του τὸν ἀνησύχει.

— Δὲν εἶνε τίποτε, ἐπνελάμβανεν αὐτός· γινώσκω πρὸ πολλοῦ αὐτὸ τὸ φθερὸν κακόν. Ἐκμα τὴν γνωρίαν του κατὰ τὸ πρῶτόν μου εἰς Ἀλγερίαν ταξίδιον, καὶ τώρα πάλιν μὲ ξαναεὐρίσκει; Σὺ, Πινσὼν, εἶσαι πάντοτε τυχερός· σοῦ ἔρχονται κληρονομίαι, καὶ δὲν σὲ πιάνει καὶ ἡ θάλασσα. Δύνασαι, νὰ μοὶ φέρῃς ἕνα γρηθῷ ἀπὸ τὸν πνευματοπόλων τοῦ ἀτμοπλοίου; Αὐτὸ θὰ μὲ ὠφελήσῃ, πιστεύω.

Ὁ Πινσὼν ἀπῆλθεν ἀμέσως ὡς βέλος ταχύς, ἀλλὰ πρὸς μεγάλην αὐτοῦ ἐκπληξίν ἡ κυλίνδρις τοῦ ἀτμοπλοίου τὸν ἔκαμε ν' ἀπολέσῃ τὴν ἰσορροπίαν καὶ νὰ πέσῃ ἐπὶ τῶν νῶτον παχυσαρκου κυρίας, ἧτις ἀπεδέξατο οὐχὶ βεβαίως λίαν εὐχάριστος τὴν δικαιολόγησιν αὐτοῦ καὶ τὴν αἴτησιν συγγνώμης. Ἐκπληκτόμενος διότι ἠσθάνετο τὸ ἔδαφος ἐκλείπον ὑπὸ τοῦ πόδας του, προσέβη μετὰ περιπέψως, καὶ κρατούμενος ἀπὸ τὰ σχοινία ὀσάκις τὸ κύλισμα ἢ ἡ κατὰ μήκος κίνησις τοῦ πλοίου ὧθει αὐτὸν πρὸς τὸ ἄλλο μέρος, ἢ πρὸς τὰ ἐμπρός. Ἀφίκετο τέλος μέχρι τοῦ μικροῦ δωματίου τοῦ πνευματοπόλου καὶ ἀγοράσας ἐν ποτήριον γρηθῷ ἐπέστρεψε πρὸς τὸν φίλον του. Μόλις ὅμως ἐποίησε τρεῖς βήματα καὶ τὸ μικρὸν ἀτμόπλοιον ἀνυψοῦν ὑπὸ κύματος ἔκλινεν αἰφνιδίως πρὸς τὴν δεξιὰν πλευράν· ὁ μηχανικός ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν λείαν του, ὅπως στηρεθῇ καὶ μὴ πέσῃ τὸ ποτήριον ἐκφυγὸν τῶν χειρῶν του κατέβρεξε διὰ τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ ἀτυχῆ τινὰ ἐπιβάτην, ὅστις παρὰ τὴν κληροδογὴν ἰστάμενος ἐθεώρει ἑαυτὸν ἐξησφαλισμένον ἀπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ ἀπὸ πάσης ἄλλης συμφορᾶς.

Κύψας καὶ λαβῶν τὸ κενὸν ποτήριον μετὰ δυσχερείας ὁ Πινσὼν, ἀναμνησκόμενος δὲ τοῦ θάλαπος τοῦ ἐν τῇ ὁδῷ Νολλὲ δωματίου του καὶ

τῆς ἀκίνησιος τοῦ πατώματός του, ἐπέστρεψεν ἐκ νέου εἰς τὸν πνευματοπόλιν. Ἐξήτησε ἐν ἄλλο γρόνῳ, καὶ ἐκίνησε πάλιν βιβίων πρὸς τὴν πύμνην μετὰ μυρίων προφυλάξεων. Εἶχε φθάσει ἤδη ἐγγύς τοῦ μεγάλου ἴστου, ὅτε αἰφνης κύριος τις πλησιάζων μετ' εὐγενείας, ἔλαθεν ἐκ τῶν χειρῶν του τὸ ποτήριον λέγων αὐτῷ.

— Εἶνε διὰ μίαν κυρίαν, κύριε!

Καὶ τῷ ὄντι προσήνεγκε τὸ ζωογόνο ποτὸν πρὸς νεαράν δεσποινίδα, ἥτις ἔκλειε χαύνως τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὁ Πινσὼν ὡς καλῶς ἀνατρεφόμενος ἀνὴρ, οὐδεμίαν ἀντίρρησην ἔφερεν, ἀλλ' ἐπιστρέψας πρὸς τῷ πνευματοπόλιν, ἀνεβάνη φέρων τρίτον ποτήριον πλήρες. Πέντε βήματα τῷ ὑπολείποντο μόνον ὅπως ὁ Βοαζολῆς λάβῃ ἐπὶ τέλους τὸ ποτὸν του, ὅτε κυρία τις σταῖσα πρὸ τοῦ Πινσὼν, εἶπεν αὐτῷ μετὰ φωνῆς ἠδείας καὶ ἰκευτικῆς.

— Κύριε, διὰ τὸν σύζυγόν μου!

Καὶ πρὶν ἢ ἀνοίξῃ τὸ στόμα του ὁ μηχανικός ν' ἀπαντήσῃ, ὁ εὐτυχὴς σύζυγος ἐρόδρα βραδέως τὸ δι' ἄλλον προσωρισμένον ποτὸν.

Ὁ Πινσὼν ἀγανακτῶν ὅπως δῆποτε ἐπανήλθε καὶ τετάρτην φοράν πρὸς τῷ πνευματοπόλιν, ἐκεῖ τῷ ἐξήτησαν τὰ ποτήρια, ἅτινα εἶχε παραλάβῃ μετ' ἑαυτοῦ μέχρι τοῦδε. Οἱ ὑπηρεταὶ ὠμίλουν τὴν πλέον καθαρὰν ἀγγλικὴν γλῶσσαν, ἀλλ' ὁ Πινσὼν δὲν ἐνόησε λέξιν ἐξ αὐτῆς· ἀπάντησα γαλλιστὶ εἰς τὰς ἀπευθυνόμενας αὐτῷ ἐρωτήσεις καὶ ἡ σύγχυσις αὐτῆς θὰ διήρκει ἐπὶ πολὺ ἂν ἐπιδύτης τις δὲν τῷ ἐχρησίμευσεν ὡς διερχομένης. Ἐλαθε καὶ τέταρτον ποτήριον, πλὴν τὴν φοράν ταύτην ἐφρόντισε νὰ σκεπάσῃ τὴν λαίαν του διὰ τοῦ ρινομάκτρον αὐτοῦ, ὅπως ἀποκρούσῃ αὐτὴν ἀπὸ τὰ ὄμματα τῶν ἄλλων, διότι, κατὰ τὴν φρόνησιν αὐτοῦ σκέψιν, ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου εὕρισκοντο πολλὰ δωδεκάδες συζύγων, ἀδελφῶν καὶ μητέρων, ὁ δὲ Βοαζολῆς ἔστρεψεν τὴν κίνδυνον νὰ πῆρ τὸ ποτὸν του μόνον εἰς Δόβερ. ἐνθ' αὐτοχρόνως θ' ἀνησυχῆ διὰ τὴν μακρὰν ἀπουσίαν τοῦ φίλου του. Πράγματι ὁμοίως ὁ Βοαζολῆς, καθὼς πάσχων, δὲν ἠδύνατο νὰ σκερῆθῃ καὶ ν' ἀνησυχῆ διὰ τὴν τοικύτην ἀπουσίαν. Ἐκεῖνος ἐν τι ἐπόθει μόνον νὰ φθάσῃ εἰς τὸν λιμένα καὶ νὰ ἐγκαταλίπη ὀπισθὲν του τὸν ἐπάρκτον αὐτὸν πορθητὸν τοῦ Καλαί, τὴν Μάγγην αὐτῆν, ἥς τὰ βραχέα κύματα ἐπιφέρουν πολλαίαι τὴν ναυτίαν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς γεγραμμένους εἰς τὰ ταξείδια.

Τὸ ἀτμοπλοῖον εἰσέρχεται εἰς τὸν λιμένα καθ' ἕνα στιγμήν ὁ Πινσὼν ἔφθανε φέρων τὸ τέταρτον ποτήριον πρὸς τὸν φίλον του. Ἡ κυλιόθησις τοῦ πλοίου ἔπαυσεν διαικῶς ὡς ἐκ μαγείας, ὁ δὲ Βοαζολῆς παραχρῆμα ἰαθεῖς, ἠδυνήθη νὰ γευθῆ ἐπὶ τέλους τὸ ἀντὶ τόσων κόπων ἀποκτηθὲν γρόν. Οἱ δύο μηχανικοὶ ἀπεβιδάσθησαν καὶ ἠκολούθησαν τοὺς πρὸς τὸν σταθμὸν μετακινούντας ἐπιβάτας. Νομίζοντες ὅτι κατὰ τὸ σύνθημα οἱ ὑπάλλ

ληλοὶ τοῦ σιδηροδρόμου ἤθελον μεριμνήσει περὶ τῆς ἀποσκευῆς αὐτῶν. ὁ Βοαζολῆς μετὰ τοῦ φίλου του ἐφρόντισαν νὰ λάβωσι θέσιν ἐντὸς ἀμάξης. Βιδοποιηθέντες ὁμοίως ἐγκαίρως ὑπὸ συμπατριῶν τῶν τινος ὅτι ὄφειλον νὰ διαχωρίσωνται τὴν ἀποσκευὴν τῶν ἀπὸ τοῦ σωροῦ τῶν λοιπῶν δεμάτων καὶ νὰ τὴν παραδώσωσιν εἰς τὴν ἐτοιμίαν ν' ἀναχωρήσῃ ἀμαξοστοιχίαν, οἱ δύο μηχανικοὶ ἠναγκάσθησαν ν' ἀφήσωσι τὰς δύο γωνίας τῆς ἀμάξης καὶ κατελθόντες νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς μεταφορᾶς τῶν ἑαυτῶν ἀποσκευῶν. Ὁ Βοαζολῆς κατάρθωσεν εὐκόλως τοῦτο· ἀλλ' ὁ Πινσὼν δὲν ἠδύνατο ν' ἀνεύρῃ τὸν ὁδοπορικόν του σάκκον. Ἀνεκάλυψεν ἐπὶ τέλους αὐτὸν ἐπὶ σανίδος τινος ἀλλ' ἠδύνατο εἰς τοιοῦτον ὕψος ὥστε ἐδέξατο νὰ ζητήσῃ κλίμακα ὅπως τὸν καταβιβάσῃ.

Μολοντί ἡ νύξ δὲν ἐπέτρεπεν αὐτοῖς νὰ ἰδῶσιν τι, οἱ δύο μηχανικοὶ ἐν τούτοις ἦσαν λίαν ἐμπειροὶ ὥστε νὰ δύνανται νὰ κρίνωσι περὶ τῆς ὁδοῦ ἐκ τῶν ἐλαφρῶν τιναγμῶν οὗς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἤσθάνοντο.

— Αἶ, τί λέγεις; ἤρώτα ἐνίοτε τὸν φίλον του ὁ Πινσὼν.

— Δὲν εἶνε καλὰ ἰσοπεδωμένον τὸ ἔδαφος ποῦ καὶ ποῦ.

— Καὶ αὐτὴ ἡ ταχύτης πῶς σοῦ φαίνεται;

— Ἀξιοθαύμαστος, ἀληθῶς.

— Αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἐπιτήρησις τοῦ Κράτους, διὰ τὴν ὁποίαν κάμνομεν τόσα εἰς τὴν Γαλλίαν, δὲν εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαία ὅπως γένηται καὶ τι καλόν.

— Χάρις εἰς τὴν ἐπιτήρησιν αὐτὴν ἐν τούτοις, ἀνέκρινεν ὁ Πινσὼν, ταξιδεύομεν ἀσφαλῶς ἐν ἀναπαύσει καὶ τυχῶς.

Δύο ὥρας μετὰ ταῦτα οἱ ταξιδιωταὶ ἀπεβιδάχοντο εἰς Λονδίον, ὅπου τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἶχε νὰ συμβαίη γενικὴ τῶν ἀμαξοσταθμῶν ἀπεργία. Σφόδρα τελορηθῆναι καὶ μὴ γινώσκοντες ποῦ νὰ διευθυνθῶσιν, οἱ δύο Γάλλοι ἄμα ἐξῆλθον τοῦ σταθμοῦ παρατήρησαν πίννακ ἐπ' οὗ ἦτο ἐξωγραφημένος ὠραιοτάτος ἐρυθρὸς λέων, ὑπ' αὐτὸν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν,

Ἐδῶ ὀμιλοῦσι γαλλικά

καὶ ἐπορεύθησαν ἀμέσως πρὸς τὸ φέρον τὸ ἐμβλημα αὐτὸ κατὰστημα.

[Ἐπειὶ συνέζη]

Σταθερὰ ἀπόφασις πρὸς ἀπολαύτην εὐγενούς σκοποῦ εἶνε ἡ μόνη στερεὰ βίασις μεγαλόφρονος χαρακτῆρος. Ποσὸν τι δραστηριότητος ἀρκεῖ ὅπως ἀποφασίσῃ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀναλάβῃ τὴν δυσχερεστάτην ἐργασίαν καὶ ὅπως προαχθῆ μέχρι τῶν ἀνωτάτων τάξεων, καίτοι γεννηθεῖς ταπεινῆς κοινωνικῆς θέσιν. Προσέτι δὲ ἐπιτυχῆσαι πολλαίαι ἢ δραστηριότης ἐκεῖ, ὅπου ἀπέτυχεν ἡ εὐφυΐα, καὶ εἰς πολὺ ὀλιγωτέρους κινδύνους καὶ ἥττονας ἀπάτας ἐκθέτει τὸν ἄνθρωπον.

ΥΓΙΕΙΝΗ

(Cruveilhier, Hygiène générale).

Συντομία ἐπιτομῆς 470

Περὶ τοῦ τρόπου τοῦ καταπολεμῆν τὴν βλάβειν ἐπίδρασιν τοῦ ἀέρος τῶν ἐλῶν.

Πολλοὶ βεβαίως θὰ παρελθῶσιν αἰῶνες πρὶν ἢ ὁ ἄνθρωπος ἐξαλείψῃ ἀπὸ τῆς γῆς πάσας τὰς νοσογόνους αἰτίαι· καὶ καταστήσῃ ὑγιεινὴν τὴν ἡμετέραν σφαιρὰν. Ἀλλ' ὁμοίως τὸ ἔργον τοῦτο καίτοι γιγαντιαῖον, δὲν ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις αὐτοῦ καὶ τὴν ἰσχυρὰν δραστηριότητα.

Τὸ ὅτι ἐξαρτᾶται ἐν μέρει ἐκ τῆς θελήσεως αὐτοῦ καὶ τῶν προσπαθειῶν, ἀποδεικνύουσι πληρέστατα πλεῖστα γῶραι, αἵτινες μὴ οὐταὶ ἄλλοτε οἰκῆται ὡς ἡ Ὀλλανδία, τρέφουσιν ἤδη πληθυσμὸν ἡραστήριον καὶ εὖρωστον, ἄλλαι δὲ πολλαὶ τὸ πάλαι ὑγιεινότεραι ὡς ἡ Αἴγυπτος, αἱ ἐκβολαὶ τοῦ Γάγγου καὶ τοῦ Ἰνδοῦ, τὸ Ῥωμαϊκὸν πεδῖον καὶ ἡ Σικελία, κατέστησαν τὴν σήμερον θανατηφόροι εἰς τοὺς ἐν αὐταῖς κατοικοῦντας, ἕνεκα τῆς ἀκηδείας τῶν κυβερνήσεων καὶ τῆς παρακμῆς τῶν κατοίκων. Τίς δὲ δύναται νὰ εἰπῇ ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη δραστηριότης ἀρωγὸν ἔχουσα τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸ χρῆμα, δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ σήμερον ὅ,τι κατάρθωσεν πρὸ 2,000 ἐτῶν λαοί, ὧν τὰ μέσα τῆς ἐνεργείας ἦσαν ἀναγκαίως περιορισμένα;

Ἄλλως τε ἡ ἐπιστήμη ἀπεφάνθη ἤδη καὶ ἀπέδειξεν ἐπὶ θετικαῖς πληροφορίαις, ὅτι ἐκ τῶν ἐν Γαλλίᾳ εὕρισκόμενων 450—500 χιλιάδων μυριομέτρων ἐλῶν, τὰ 120,000 τοῦλάχιστον δύνανται εὐκόλως ν' ἀποξηραθῶσι καὶ νὰ γίνωσι προσδοφόρα, ὅτι δὲ συνετὰ διοικητικὰ μέτρα σκοπὸν ἔχοντα νὰ καταστήσωσι κατὰ μικρὸν ὑγιεινὰς τὰς ἐλώδεις γαίαις διὰ προσφόρων ἀποξηράσεων, διὰ δειροφυτείας καὶ διὰ τῆς διαδόσεως ὑγιεινῶν κανόνων, δύνανται νὰ μετριάσωσι τοὺς ἐξ αὐτῶν προερχομένους κινδύνους.

Δύνανται λοιπὸν νὰ ἐπέλθῃ διόρθωσις. Ἐν τούτοις θέλομεν καταδείξει ποῖαι αἱ προφυλάξεις, αἱ ἀπαιτεῖ ἡ εἰς ἐλώδεις τόπους διαμονή.

Αἱ προφυλάξεις αὗται βασιζόνται ἐπὶ τῶν αἰτίων τῶν βοηθούτων ἢ ἐλαττούτων τὴν ἐνεργειαν τῶν μισμμάτων.

Ἡ πείρα ἀπέδειξεν ὅτι τὰ μίσματα δὲν ἐνεργοῦσι μετ' ἰσῆς ἐντάσεως καθ' ὅλας τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας. Ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ, ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν εἶναι σχεδὸν μηδαμινή, καθότι ὑψύονται εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαιρας, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἔσπερας, τῆς νυκτὸς οὐσῆς δροσερᾶς, καταπίπτουσι μετὰ τῆς δροσῆς καὶ δύνανται τότε ν' ἀποβροφηθῶσι. Τοῦτο καθιστᾷ ἐπιφοβὸν τὴν εἰς τὰ ἔλη διαμονὴν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου.

Ἐκεῖνοι, οὗς αἱ περιστάσεις ἀναγκάζουσι νὰ ἐνδιαιτῶνται εἰς ἐλώδεις τόπους, δεόν λοιπὸν νὰ κτιζῶσι τὰς οἰκίας τῶν ὅσον ἐνεσσι μακρὰν τῶν

ἐλῶν καὶ ἐπὶ τῶν περίξ ὑψομάτων, νὰ μὴ ἀφίνωσιν ἀνοιγμα οὐδὲν πρὸς τὸ μέρος ὅθεν πνεεῖ ἀνεμος διὰ λιμναζόντων ὑδάτων διερχόμενος. Νὰ κλειώσιν πάντα τὰ παράθυρα τὴν ἔσπεραν καὶ τὴν νύκτα, ἕκαστος δὲ νὰ προφυλάττῃ τὴν κατοικίαν του διὰ δειροφυτείας.

Δέον προσέτι σπανιώτατα νὰ ἐξέρχωνται μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, νὰ φέρωσι δὲ μάλλινα ἐνδύματα προφυλάττοντα ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ ψύχους.

Προσθέσωμεν εἰς τὰ παραγγέλματα ταῦτα, τὴν καθημερινὴν χοῆσιν οἴνου δυνατοῦ ἢ τονωτικοῦ τινος ποτοῦ μεμιγμένου μετ' ὀλίγου ἀφεψήματος κίνας.

«Βυκόλως δυνάμεθα ν' ἀναγνωρίσωμεν, λέγει συγγραφεὺς τις, ἐκ τῆς ἐν γένει ὀψέως τῶν κατοίκων τῶν ἐλωδῶν χωρῶν, τοὺς πίνοντας οἶνον καὶ τοὺς πίνοντας ὕδωρ μόνον. Ἐκεῖνοι μὲν εἶναι σχετικῶς εὖρωστοι, οὗτοι δὲ ὠχροὶ καὶ ἐξησθενημένοι, ἔχοντες πάντοτε ἐξωγκωμένον τὴν κοιλίαν. Ὁ οἶνος προκαλεῖ ἰσχυρὰν ἀντίδρασιν κατὰ τὸν δηλητηρίου διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δερματος.

Εἶναι ἐν τούτοις ποραδεδεγμένον ὅτι ἐκτὸς τῶν ἐξαιρετικῶν περιπτώσεων, τῶν σχετικῶς σπανίων, τῆς μισματικῆς δηλητηρίασεως, ὁ ἀήρ τῶν ἀγρῶν διηνεκῶς ἀνανεούμενος εἶναι ὁ ὑγιεινότερος καὶ ὁ μάλλον ζωογόνος. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου νὰ ζῆ πάντοτε εἰς τοὺς ἀγρούς, πλησίον τῶν δασῶν ἢ τῶν ὄρεων, μέγα δὲ μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Εὐρώπης ἐνδιαιτᾶται εἰς τὰς πόλεις, ἐκτὸς δὲ τούτου οἱ τε κάτοικοι τῶν πόλεων καὶ οἱ τῶν ἀγρῶν διάγουσι μέρος τῆς ζωῆς των—ἔτι καὶ τὴν νύκτα μόνον—εἰς τὸν περιορισμένον ἀέρα δωματίου ἢ οἰκῆματος οἴου δῆποτε, σπουδαῖον εἶναι νὰ γνωρίζωσι τὰς ιδιότητας τοῦ ἀέρος κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις, καὶ τὰ αἰτία τὰ δυνάμενα ν' ἀλλοιωσῶσιν ἢ νὰ διαφθερῶσιν αὐτὸν, ὅπως προλαμβάνωσι καὶ καταπολεμῶσιν αὐτά.

Περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῆς συσσωρεύσεως ἀνθρώπων ἐπὶ τῶν ιδιοτήτων τοῦ ἐλευθέρου ἀέρος καὶ περὶ τοῦ τρόπου τοῦ προλαμβάνειν τὰ ἐλεθρία αὐτῆς ἀποτελέσματα.

Ὁ ἀήρ δὲν ἀλλοιοῦται ἐπαισθητῶς εἰς τὰς πόλεις κατὰ τὴν σύνθεσιν, περιέχει δὲ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν τοῦ οὐροῦ, ἢ καὶ ὁ ἀήρ τῶν ἀγρῶν, ἀλλ' εἶναι πάντοτε κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον πλείρης ἀναθυμιάσεων ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν μολυνουσῶν αὐτόν.

Τῷ ὄντι, πᾶσα συσσωρεύσις ἀνθρώπων συνεπάγεται συντρίμματα καὶ ἀκαθαρσίας στερεᾶς ἢ ὑγρᾶς, αἵτινες κατατιθέμεναι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ βραδέως συσσωρεύουμαι ζυμοῦνται κατ' ὀλίγον ὑπὸ τὴν ἐπιρροίαν τῆς ὑγρασίας καὶ τῆς θερμότητος καὶ ἀποσυντιθέμεναι ἐκκτιζόνται καὶ πλη-

ροῦσι τὴν ἀτμοσφαιραν δηλητηριωδῶν μισμάτων.

Τοιαύτη ὑπῆρξε κατὰ τὸν μεσαιῶνα, τοιαύτη ὑπάρχει καὶ ἐν Ἀνατολῇ ἢ αἰτίαι τῶν δεινῶν ἐπιδημιῶν, αἵτινες κατ' ἔτος μαστίζουσι τοὺς κατοίκους.

Αἱ πόλεις καθίστανται ὑγιεινὰ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς καλοῦ συστήματος λιθοστρώσεως σκοπὸν ἔχοντος νὰ διευκολύνῃ τὴν ροὴν τῶν ὀμβρίων καὶ τῶν οἰκιακῶν ὑδάτων, διὰ τῆς ὀρυζέως ὑπονόμων, διὰ τῆς κατασκευῆς μεγάλων ὁδῶν, δι' ὧν καθίστανται μεγάλα ἀτμοσφαιρικά βεύματα καὶ πραγματοποιεῖται ἡ ἀνανέωσις τοῦ ἀέρος, διὰ καλοῦ συστήματος δημοσίου καταβρέξεως, διὰ φυτείας δένδρων ἀποσυντιθέτων τῷ ἀνθρακικῷ ὀξέει καὶ καθαρίζοντων τὸν ἀέρα, διὰ τῆς κατεδαφίσεως παλαιῶν συνοικιῶν ὑγρῶν καὶ νοσηρῶν.

Περὶ τοῦ εἰς τὴν ἀναπνοὴν ἀναγκαίου ἀέρος καὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν κατοικομένων δωμάτων.

Ὁ ἄνθρωπος, εἶπομεν ἀνωτέρω, φέρει καθ' ἑκάστην εἰς τοὺς πνεύμονάς του 7—8 κυβικὰ μέτρα ἀέρος, ὁ δὲ ἄλλο οὗτος ἤθελεν ἐπαρκεῖ αὐτῷ κατὰ θεωρίαν, ἐὰν ἔμενε πάντοτε καθαρὸς καὶ ἐὰν τὸ ἐν αὐτῷ ὀξυγόνον ἦτο ἐξ ἴσου διανεμημένον. Ἄλλ' ἡ πείρα ἀπέδειξεν ὅτι τὸ μίγμα τῶν ἀερίων εἰς μέρη κεκλεισμένα εἶναι σπανίως ὁμοιόμορφον καὶ ὅτι ἐκτὸς τούτου, ὁ περιορισμένος ἄλλο διαφθίρεται ὑπὸ τῆς ὕλης τῆς πνευμονικῆς καὶ τῆς δερμικῆς ἀποπνοῆς, ἥτις ἀνὰ πᾶν δευτερόλεπτον μεταβάλλει τὴν σύνθεσιν αὐτοῦ.

Τῷ ὄντι, ὁ ἄνθρωπος ἀποβάλλει διὰ τῆς ἐκπνοῆς τὰ 8 κυβικὰ μέτρα τοῦ ἀέρος, τὰ ὅποια εἰσῆγαγεν εἰς τὸν πνεύμονα διὰ τῆς εἰσπνοῆς· ἀλλ' ὁ μὲν εἰσπνεόμενος ἄλλο περιέχει εἰς τὴν φυσικὴν του κατάστασιν 4 μόνον μέρη ἀνθρακικοῦ ὀξέως ἐπὶ 10,000, ὁ δ' ἐκπνεόμενος ἄλλο περιέχει πλέον τῶν 4 ἐπὶ 100.

Τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, οὗ ἡ ἀθῆλος διαπνοὴ αὐξάνει ἕτι τὴν ποσότητα εἶναι ἀκατάλληλον πρὸς ἀναπνοὴν, ὡς αἰεὶ δὲ ὁ ἄλλο περιέχει 4 μόνον ἐπὶ 1000 τοῦ ἀερίου τούτου, εἶναι σπάνιον νὰ μὴ ἀισθανθῶμεν τὴν δηλητηριώδη αὐτοῦ ἐπήρσειαν ἐκδηλουμένην κατ' ἀρχὰς διὰ βάρους εἰς τὴν κεφαλὴν, διὰ νευρικῶν ἐνοχλήσεων καὶ πιέσεως, ἐνδείξεων τῆς ἀρχομένης ἀσφυξίας.

Ἴνα ἐκτιμῶμεν ἀκριβῶς τὴν ποσότητα τοῦ ἀναγκαίου εἰς τὴν ἀναπνοὴν ἀέρος, δεόν ἔστι νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν τε ἀπορρόφησιν τοῦ ὀξυγόνου καὶ τὴν ἐκπομπὴν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέως.

Ὅρισσα προηγουμένης τὸ διττὸν αὐτὸ στοιχεῖον, ἡ ἐπιστήμη ἠδυνήθη νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ἡ ποσότης τοῦ ἀέρος ἢ ἀπαρτιθῆτω ἀναγκαῖα εἶναι διὰ μὲν τὸν ἐνήλικα ἄνδρα 23 κυβικῶν μέτρων καθ' ἑκάστην, διὰ δὲ τὴν γυναῖκα 15 καὶ διὰ τὸ παιδίον 9, ἥτοι δι' οἰκογένειαν συγκαμμένην ἐκ τοῦ πατρὸς, τῆς μητρὸς καὶ δύο τέκνων, ἐφόδιον

ἀέρος 50 κυβικῶν μέτρων κατ' ἐλάχιστον ὄρον, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ μὲ δωματίον 5 μέτρων μήκους, 3 [2 πλάτους καὶ 3 ὕψους, ὑποτιθεμένου ὅμως ὅτι δὲν ἀνάπτουσιν ἐν αὐτῷ πυρὴν οὔτε ἄνθρακας, καθότι ἡ καύσις ἐνὸς χιλιογράμμου γαιανθρακῶν ἢ ἀνθρακῶν ἀπορροῖ 3 κυβικὰ μέτρα ὀξυγόνου.

Ὁ ἐπιθυμῶν λοιπὸν νὰ ζῆτῃ ὑγιῆς καὶ νὰ διατηρήσῃ τὴν ὑγιάν τῆς οἰκογενείας του ὀφείλει ὁσάκις τῷ εἶναι δυνατόν, νὰ ἐκλέγῃ κατοικίαν εὐρύχωρον καὶ εὐκόλως ἀερίζομένην, νὰ καθιστῇ δὲ αὐτὴν ὑγιεινὴν ἀνοίγων καθ' ἑκάστην τὰ παράθυρα τὴν πρωτὴν καὶ τὴν ἐσπέραν, προκαλῶν βεύματα ἀέρος διὰ μέσου καταλλήλου ἀεραγωγῆς (foyer d' appel), ὅν δύνανται ν' ἀντικαταστήσῃ ἀπλῆ πυρὰ καμίνου, καὶ ἐκθέτων εἰς τὸν ἀέρα τὰ περὶ τὴν κλίνην.

Ὁφέλιμος εἶναι καὶ ἡ καλλιέργεια φυτῶν τινῶν ἀναρρήγητικῶν καὶ ἀνθῶν, αἵτινα τίθημενα ἐπὶ τῶν παραθύρων, ἀλλὰ μὴ φράττοντα αὐτὰ βελτιοῦσι καὶ καθαρίζουσι τὸν ἐσωτερικὸν ἀέρα.

Καλλιέργει τὰς περιπλοκάδας σου, ὡ νῆα κέρη, καὶ τὴν ροδὴν σου καὶ τὰ καρυόφυλλά σου, καθότι τὰ ἄνθη εὐρραίνουσι μὲν τὴν ψυχὴν, καθαρίζουσι δὲ τὸν περικυκλοῦντά σε ἀέρα.

Περὶ τοῦ μολύσματος τοῦ ἀναπνευσμένου ἔρεκα τῆς συσσωρεύσεως τῶν ἀρρώστων καὶ περὶ τῶν συνηγομένων ἐπιδημιῶν.

Παράδειγματά τινε ἀξιωμακτικῶν ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ἀπλῆ συσσωρεύσις ἀνθρώπων δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ὀργανισμὸν καθ' ἂν τρόπον καὶ αἱ λοιμώδεις νόσοι.

Εἰς περιφημὸν τινε δίκτην δικηλιασθεῖσαν ἐν Ἀγγλίῃ τῷ 17^ῳ αἰῶνι καὶ ἐλαύσαν εἰς τὴν αἰθουσαν τῶν συνεδριάσεων μέγαν ἀειμὴν ἀνθρώπων, ἡ μεμολυσμένη ἀτμοσφαιρὰ ἢ ἀναπνευσθεῖσα κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν συζητήσεων, ἐπροξένησε τύφον ἐξ οὗ ἀπέθανον πλέον τῶν 300 ἀτόμων.

Αἱ τοιαῦται περιπτώσεις ἀποβαίνουσιν εἰς φρεσώτεροι ὅταν πολλοὶ ἀρρώστοι, πάσχοντες ἐκ καιρίων τραυματίων ἢ ἄλλων ἐλακῶν πυρρῶντων, συσσωρεύονται εἰς μέρος κεκλεισμένον, ὅπου ὁ ἄλλο δὲν ἀνανεοῦται καθ' ἑκάστην.

Συσσωρευθέντες ἐν τῇ πόλει Βίλνα 30,000 Γάλλοι τραυματίαι τῆς εἰς Ῥωσίαν ἐκστρατείας, ἔβηναν μετ' οὗ πολὺ θύματα θανατηφόρου τύφου. 25,000 ἐξ αὐτῶν ἀπέθανον ἐντὸς ὀλίγων ἐβδομάδων ἐκ τῆς ἐπιδημίας ἐκείνης, ἥτις διαδοθεῖσα βαθμηδὸν εἰς Τοργάν, Δαντσίικην καὶ Μαϊκόνην ἀνήρπασεν ἐκείνους, οὓς δὲν εἶχεν ἐξολοθρεύσει ὁ πόλεμος.

Καὶ κατὰ τὸν Κοιματικὸν πόλεμον αἱ αὐταὶ αἰτίαι, δηλ. ἡ συσσωρεύσις τῶν ἀρρώστων καὶ τῶν τραυματιῶν εἰς τὰ χειρουργεῖα καὶ τὰ νοσοκομεῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπήνεγκον τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, πλείονες δὲ τῶν 25,000 ἀνδρῶν

ἀπέτισαν διὰ τῆς ζωῆς τῶν τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν νοσοκομείων καὶ τὸν ἀνεπαρκῆ ἀερισμὸν.

Ὁ ἀσφαλέστερος τρόπος τοῦ προλαμβάνειν τοὺς ἐκ τοιαύτης συσσωρεύσεως προερχομένους κινδύνους συνίσταται εἰς τὸ νὰ εὐρύνωμεν τὴν ἀναπνευστικὴν περιφέρειαν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ παρέχωμεν εἰς ἕκαστον ἄτομον 6 μέτρα κυβικὰ ἀεροῦ ἀέρος καθ' ἑκάστην ὥραν.

Ἡ βιομηχανία καὶ ἡ ἐπιστήμη καθιστῶσι τὴν σήμερον τοῦτο ἐφικτὸν, πλείστα δὲ μεγάλα κηραστήματα κατ' οὐδὲν, ὡς πρὸς τοῦτο, ὑστεροῦσι. Πολλὰ ὅμως δημόσια κτίρια, αἵθουσαι συναυλιῶν, θέατρα, νοσοκομεῖα, σχολεῖα, δὲν παρουσιάζουσιν εἰσέτι τὸ πολῦτιμον πλεονέκτημα ἀναπνοῆς ἐλευθέρως καὶ τελείως ἐντὸς περιορισμένου ἀέρος.

Οὕτω ἐβεβαιώθη ὅτι ἐν τῷ ἀρχίῳ Βουλευτηρίῳ ὁ ἄλλο περιέχει, κατόπιν συνειρήσεως δύο ὡρῶν, 25 δεκάκις χιλιοστὰ ἀνθρακικοῦ ὀξέως ἀντὶ 4, ἡ δὲ αἴθουσα τοῦ Κοιμικοῦ Μελοδράματος 24 δεκάκις χιλιοστὰ εἰς τὴν πλατεῖαν καὶ 43 εἰς τὸ ὑψηλότερον αὐτῆς μέρος.

Εἰς τὴν νηπιαγωγεῖον ὁ ἄλλο ἀνοικτοῦ προαυλίου, ἐν ᾧ 116 παῖδες εἶχον μένειν ἐπὶ τρεῖς ὥρας, περιέχει 3 ἐπὶ 1000 ἀνθρακικοῦ ὀξέως, αἴθουσα δὲ τις τοῦ νοσοκομείου τῆς Pitié περιέχει μετὰ μίξερ νυκτὸς κλεισθὴν 3 ἐπὶ 1000 τοῦ αὐτοῦ ἀερίου, δηλ. πολὺ περισσότερον τοῦ δεόντος ὅπως προξενήσῃ νόσον εἰς παιδιὰ ἀδύνατα καὶ ὅπως παροξύνῃ τὴν κατάστασιν τῶν θεραπευομένων ἀρρώστων.

Περὶ τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ ἀέρος διὰ τῆς καύσεως τῶν γαιανθρακῶν τοῦ κῶκ, τῶν καυσόξυλων, τῶν στεατίνων κηρίων, τῶν κηρίων τοῦ ἐλαίου καὶ τοῦ φωταερίου.

Εἶναι ἄρα γὰ ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ καύσις τῶν γαιανθρακῶν, τῶν καυσόξυλων, τοῦ κῶκ, τοῦ ἐλαίου καὶ τῶν κηρίων ἐντὸς δωματίου, οὗ ὁ ἄλλο δὲν ἀνανεοῦται ἢ ἀνανεοῦται ἀτελῶς, συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὸ διαφθεῖρειν τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα· Πᾶσα καύσις ἐλαττοῦ ἀναγκαῖως τὸ ὀξυγόνον τοῦ περιέχοντος ἀέρος καὶ εἰπάγει εἰς αὐτὸν διάφορα ἀέρια ἀκατάλληλα πρὸς ἀναπνοὴν. Ἡ καύσις ἐνὸς χιλιογράμμου καυσόξυλων ἀπαιτεῖ 3 κυβικὰ μέτρα ἀέρος, τοιαύτη δὲ ποσότης γαιανθρακῶν ἀπαιτεῖ 8 ἢ 9 κυβικὰ μέτρα. Ἐν χιλιόγραμμον στεατικοῦ ὀξέως διαχέει, καίόμενον ἐντὸς αἰθούσης 45 κυβικῶν μέτρων, πλέον τῶν 4 κυβικῶν μέτρων ἀνθρακικοῦ ὀξέως. Ἐν ἀλειματοκῆριον ἀπορροῖ τὸ τρίτον τοῦ ἐντὸς 340 λιτρῶν ἀέρος περιεχομένου ὀξυγόνου καὶ ἐκπέμπει τετράκις τόσον ἀνθρακικὸν ὀξύ. Ἐν στεατίνον κηρίον καταναλίσκει τὸ τρίτον τοῦ ὀξυγόνου τοῦ περιεχομένου εἰς 345 λίτρας, λυχνία δὲ ἀερίοφωτος τὸ τρίτον τοῦ ὀξυγόνου τοῦ περιεχομένου εἰς 1680 λίτρας.

Ἄλλ' ὅμως καὶ φωτὸς ἔχομεν ἀνάγκην καὶ πυ-

ρὸς. Δεόν λοιπὸν ν' ἀνανεῶμεν μὲν συγνάκις τὸν ἀέρα, ν' ἀντικαθίστωμεν δὲ διὰ γαιανθρακῶν τὸ κῶκ, τὸ ὅποιον καὶ ταχύτερον καίεται καὶ διαχέει εἰς τὸν ἀέρα τοῦ δωματίου λεπτὴν κόκκιν, ἥς ἡ ἐνέργεια ταχέως γίνεται ἐπαιθητὴ εἰς τοὺς βρόγχους, καὶ νὰ προτιμῶμεν τῶν στεατίνων κηρίων τὰ κηρία, καθότι καίουσι καλλίτερον, τὰ δὲ πτητικὰ αὐτῶν προϊόντα εἶναι ἥττον δριμύα καὶ τὸ ἀνθρακώδες ὑπόλοιπον πολλῶ ἐλασσον.

Περὶ τῆς διαθορᾶς τοῦ ἀέρος διὰ τῆς κατασκευῆς τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ζύθου καὶ διὰ τινῶν οἰκιακῶν ἐργασιῶν.

Δὲν θέλωμεν ἐνδιατερεῖν εἰς τὴν διαθορὰν τοῦ ἀέρος τὴν προερχομένην ἐκ τῆς κατασκευῆς τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ζύθου ἐκπεμπόντων, ὡς γνωστὸν, ἀνθρακικὸν ὀξύ. Σπουδαῖον εἶναι νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ὁσάκις τὸ ἀέριον τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ πέμπτον μόνον τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ἐπιφέρει ἀσφυξίαν ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν καὶ ὅτι δυνάμεθα νὰ προλαμβάνωμεν τὰ δυστυχήματα μὴ πολλαπλασιάζοντες τοὺς κάδους, διατηροῦντες βεύματα ἀέρος καὶ φροντίζοντες ὅπως μὴ ἐργαζώμεθα μεμονωμένοι εἰς τὰς οἰναποθήκας καὶ ὅπως μὴ κῦπτωμεν τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ κάδου ἐν ᾧ γίνεται ἡ ζύμωσις.

Παρατηρητέον ὅτι ἡ βραδεία καύσις τῶν ἀνθρακῶν καὶ τῆς ἀνθρακίης, προξενεῖ ἐπίσης ἀσφυξίαν, καθότι τὰ σώματα ταῦτα καίόμενα οὐ μόνον ἀπορροφῶσι τὸ ὀξυγόνον, ἀλλ' ἐκπέμπουσι συγχρόνως ἀνθρακικὸν ὀξύ καὶ ὀξειδιον τοῦ ἀζώτου, ἀέριον λίαν δηλητηριώδες.

Περὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ ὀξειδίου τοῦ ἀνθρακος, περὶ τῶν περαίνων καὶ τῶν θερμαστῶν.

Γενικῶς ἐπισύεστο πρὸ τινῶν ἐτῶν ὅτι τὸ κατὰ τὴν καύσιν τοῦ ἀνθρακος ἐκπεμπόμενον ἀνθρακικὸν ὀξύ εἶναι τὸ μόνον ἐπιβλαβὲς ἀέριον· τὴν σήμερον ἀπεδείχθη ὅτι τὸν θάνατον προξενεῖ συνήθως τὸ ὀξειδιον τοῦ ἀνθρακος, ἐκπεμπόμενον ἐπίσης ἐξ αὐτοῦ ἐν εἶδει κυκνῆς φλογός.

3 ἢ 4 ἐπὶ 100 τοῦ ἀερίου τούτου ἀρκοῦσιν ἵνα θανατώσῃ κύναν μεγαλόσωμον, ἀπαιτοῦνται δὲ 30 τοῦλάχιστον ἢ 40 ἐπὶ 100 ἀνθρακικοῦ ὀξέως, ὅπως ἐπέβη τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι αἱ δηλητηριώδεις ιδιότητες τοῦ ὀξειδίου τοῦ ἀνθρακος εἶναι δεκάκις μεγαλείτεροι τῶν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέως.

Συνετὸν εἶναι ἔρα οἱ θέλοντες ν' ἀποφύγωσι τὰ δυστυχήματα νὰ μὴ ἀνάπτωσι πύραυλα ἐντὸς κεκλεισμένου δωματίου οἰουδήποτε, οὐδὲ νὰ τίθενται εἰς βεῦμα ἀέρος δυναμένου νὰ φέρῃ εἰς τοὺς πνεύμονας αὐτῶν τὸ ὀξειδιον τοῦ ἀνθρακος ἀέριον λίαν πτητικόν. Ν' ἀποφεύγωσι προσεῖτι τὴν ἐκκίνησιν συνήθειαν τοῦ κλειεῖν πρὶν ἢ κατακλιθῆσιν, ὅπως διατηρήσῃ τὴν θερμότητα τῶν

δωματίων, τὰς δικλίδας τῶν σωλήνων τῶν θερμαστῶν καὶ τῶν πρῶστικῶν καμίνων, καθότι ἡ ἀνθρακικὰ δύναται νὰ φέρῃ τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα ὡς καὶ οἱ ἀνθρακες, πλείστα δὲ εἶναι τὰ θύματα τῆς τοιαύτης ἀσυνέτου πράξεως.

Ὁ καινούργιος χυτὸς σιδήρος περιέχει ἐν γένει 3 ἐπὶ 100 ἀνθρακος, ὅταν δὲ πυρκαϊωθῇ θερμάστρα ἐκ τοιοῦτου μετάλλου κατασκευασμένη, δὲ ἐν αὐτῇ ἐνπεριεχόμενος ἀνθραξὶ συνδυαζόμενος μετὰ τοῦ ὀξυγόνου τοῦ ἀέρος, σχηματίζει ἐξείδιον τοῦ ἀνθρακος, τὸ ὁποῖον ἐπιδρῶν κατ' ὀλίγον ἐπὶ τὸ νευρικὸν σύστημα, προξενεῖ συμφορῶσιν καὶ ὕπνον καὶ προκαλεῖ τέλος ἀναισθησίαν γενικὴν δυναμένην νὰ λήξῃ δι' ἀσφυξίας.

Τὸ κατ' ἐμὲ, οὐδέποτε θέλω λησμονῆσαι τὸ θλιβερὸν τέλος δυστυχῶς διδασκάλου, ὅστις περιπεσὼν εἰς ἀναισθησίαν ἕνεκα τοῦ ὀξειδίου τοῦ ἀνθρακος, τὸ ὁποῖον ἐξέπεμπε θερμάστρα πεπυρκαϊωμένη, ἀπηνθρακώθη τὰ μέλη καὶ παρέσχεν ἡμῖν εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς Pitié τὸ ὀδυνηρὸν θέλημα ἀνθρώπου ζῶντος, παρουσιάζοντος κάτω τῶν γονάτων εἰδέχθη σκελετόν. "Ὅλα τὰ σαρκώδη μέρη εἶχον πέσει καὶ εἶχον ἀφήσει γυμνά τὰ ὀστά, τὰ ὁποῖα ἐκρατοῦντο εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν θέσιν ὑπὸ τῶν συνδέσμων τῶν ἀρθρώσεων. Ὁ ταλαίπωρος ἀνθρῆξεν ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας εἰς τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο καῦμα. Ἀπορροφώμενος λοιπὸν νὰ θερμαίνωμεν ὑπερμέτρως τὰς τοιαύτας θερμάστρας καὶ μάστιχα ὅταν εἶναι καινούργιοι καὶ ἐντὸς δωματίων μικρῶν καὶ μὴ ἀεριζομένων.

Συνειθίζουσιν ἐπίσης νὰ βράψωσι τὰς παλαιὰς θερμάστρας διὰ μολύβδου καὶ τοῦτο εἶναι ἐπικίνδυνον. Ὁ μολυβδῆτης περιέχει 35 τοῖς 100 ἀνθρακα ἐπὶ 5 σιδήρου, ὁ δὲ ἀνθραξὶ οὗτος κινδυνεύει ἀπορροφῆσαι ὀξείδιον τοῦ ἀνθρακος.

Σημειώσωμεν καὶ τὸν κίνδυνον εἰς ὃν ἐκτίθενται οἱ ἔχοντες ἄνηθ ἐντὸς δωματίου. ἕνεκα τοῦ ἐξ αὐτῶν ἐκπεμπομένου ἀνθρακικοῦ ὀξέως. Κακὸν εἶναι ὡσαύτως τὸ κατακλίνεσθαι ἐντὸς δωματίου ἐν ᾧ κρέμονται βερβερομένα ἐνδύματα.

(Ἐκτετατὸν τὸ τέλος.)

ΕΛΙΣΙΑ Σ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ.

ΑΓΡΟΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

• Β'.

Καστρί καὶ Παληρόκαστρο. — Ἡ μαγεύρισά μου. — Τέλλιοτροπιῶ. — Ὁ θερισμός. — Ὁ μονόχειρ γερο - Κωσταντῆς. — Ἐλευσίς τῆς Παναγίας. — Καλῆς ἀρχῆς καλὸν τέλος.

Τὸ χωρίον Καστρί εἶνε τὸ μικρότατον τῶν ἐν τῇ Β. Ἐυβοίᾳ μικρῶν χωρίων, κατοικοῦμενον μάλιστα ὑπὸ δεκάδος οἰκογενειῶν. Κεῖται δ' ἐφ' ὕψηλοῦ λόφου, καὶ ἐπειδὴ τὸ μεταξὺ τῆς παραλίας καὶ τῶν κλιτύων αὐτοῦ ἕδαφος εἶνε χαμηλὸν καὶ ἐμαλωτάτον, ἀπὸ τοῦ χωρίου ἡ ὀπτικὴ ἀκτὴς τοῦ θεατοῦ προσπίπτει εὐθὺ πρὸς τὴν ὀλίγον μόνον ἀπέχουσαν θάλασσαν, ἥτις οὕτω φαίνεται ὡς ὑψηλότερον τοῦ συνήθους κειμένη, ἐντὸς ἐλλειψοειδοῦς λεκάνης, τὰ χεῖλη τῆς ὁποίας ἀποτελοῦ-

μενα ἐκ πρασινωτάτων πευκῶν νομίζει τις ἔτι ἐκ τῆς ὑγρασίας οὕτως ἐχλόασαν, ὡς τὰ χεῖλη κοινῆς δεξυμένης.

Τὸ Καστρί καίτοι μικρὸν ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν ἔχει τὰ μάλλον προσοδοφόρα δάση, διότι κείμενον ἐγγὺς τῆς παραλίας καὶ εὐνοούμενον ὑπὸ τοῦ ἐδάφους κυλῖει μέχρι τῆς ἀκτῆς σχεδὸν ἀνεξόδως τοὺς ὀγκώδεις κορμούς τῶν πευκῶν, τοὺς καλουμένους βουβῆ — ὄχι βεβαίως διότι δὲν δριλοῦσι — καὶ στραθόξυλα — οὔτε πάλιν διὰ τὸ ἰδιότροπον αὐτῶν — οὐδ' ἐκεῖθεν τὰ πλοῖα ἀπαγούσιν εἰς τὰ διάφορα ἑλληνικὰ ναυπηγεῖα.

Ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τῆς εὐρείας παραλίας τοῦ Καστρίου ὑψοῦται τὸ Παληρόκαστρο, λόφος πρὸς μὲν τὴν θάλασσαν μάλλον βραχύδης καὶ λίαν ἀπότομος, πρὸς δὲ τὴν ξηρὰν ἐν ὀμαλῇ κατωφρεσίᾳ διήκων καὶ ἐν μέρει καλλιεργούμενος. Ὡς πᾶσα γωνία τῆς Β.Ε. ἑοίας καὶ ὁ λόφος οὗτος εἶνε δασώδης, αἱ πευκαὶ δ' αὐτοῦ προσηθέουσι μετῶν ἔτι θέλγητρον εἰς τὸ ἐν γένει θαυμασίον τῆς κατασκευῆς του. Ἡ κορυφή του εἶνε βεβαίως ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων εὐθέως ἀποκεκομμένη, οὕτως ὥστε ἀποτελεῖ εὐρείαν καὶ ὀμαλὴν πλατείαν ὡς δ' εἶνε καταστρωμένη ὑπὸ ξηρῶν φύλλων πευκής, τῷ ἐπ' αὐτῇ βαδίζοντι ἐν τῷ διηνεκεῖ ὀλισθημάτι ἀναμιμνήσκει τὰς ὑπὸ στιλπνοῦ δαπέδου ἐστρωμένας χορευτικὰς αἰθούσας τῶν Ἀθηνῶν. Ἐπὶ τοῦ οἴονει ὄροπεδίου τούτου ἀνεζήτησα τὰ ὑπὸ Γερμανῶν γεωγράφων ἀναφερόμενα ἔργη τετραῶν καὶ θεμελίωσιν ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ἅτινα ἐπισαν σχεδὸν πάντας τούτους ὅτι τὸ ἱερὸν τῆς Προσηώς Ἀρτέμιδος ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Παληροκάστρου. Πράγματι πρὸς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν συνήτησα κεκαλυμμένους τὸ πλείστον ὑπὸ χώματος καὶ φύλλων τρεῖς ὀγκώδεις λίθους, συντρίψας δὲ τὸ ἄκρον τῆς γωνίας ἐνὸς διεκρινεῖ εὐθὺς λευκοτάτην χροίαν μαρμάρου. Δυστυχῶς δὲν δύναται τις νὰ ὀρίσῃ οὐδὲ τὸ σχῆμα οὐδὲ τὸν ὄγκον τῶν λίθων τούτων, καθότι ὡς εἶπον εἶνε τεθαμμένοι ἐν φύλλοις καὶ χώμασιν. ἐν τούτοις μ' ἐξέπληξες τὸ ὑπολαβθένον σπονδυλοειδὲς σχῆμα ἐνὸς, ἀνασκαλίσας δὲ τὸ πρὸ αὐτῷ ἕδαφος διὰ ξηροῦ κλάδου πευκής εἶδον ὅτι προχωρεῖ κατὰ μικρὸν στενούμενος, ὡς ἂν ἦτο βᾶτις κόνου — ἀλλ' ὁ κλάδος ταχέως συνετρίβη, λίαν ἀκατάλληλος δι' ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς, καὶ ἐγὼ μὴ δυναθεὶς νὰ εὐχαριστήσω τὴν περιεργίαν μου, ἀπεφάσισα ν' ἀφελθῶ ὀλόκληρος εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς φυσικῆς καλλονῆς, ἀληθῶς ἐξαιτίας. Καὶ πρῶτον ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκεῖνου, ὡς ἀπὸ ἐξώστου, βλέπω κάτω τὴν θάλασσαν φιλοῦσαν τοὺς πόδας τοῦ πελωρίου βράχου, καὶ ὡς εἶνε γαλήνη, οἱ στρογγύλοι γάλιες πληροῦντες τὴν πυθμῆνα αὐτῆς δίδουσιν ὄψιν πινακίου φακῆς... Καὶ περὰ τὴν κυανὴν, ἕλλη πρασινὴ θάλασσα, μικρὰ λωρὶς παρακτίων ἀγρῶν, ἀνὰ τοὺς ὁποίους πυκνὸς ὁ ἀραβόσιτος ἐπισείει ὑπὸ τὴν πρῶτὴν αὐρὰν τὰ εὐμήκη φύλλα αὐτοῦ. Καὶ

ἀπέναντί μου ἡ Θεσσαλία μὲ τὰς σκιάδεις γλαυκάς ἀπόψεις τῶν βουνῶν τῆς. Καὶ πέραν αἱ δύο θαλάσσαι καταγάλαναι ἀδελφαί: ἡ Σκόπελος καὶ ἡ Σκίαθος. Καὶ πάλιν ἐν μέσῳ ὄλων αὐτῶν ὡς ἀπαλὸς βραχίον γυναικὶς νοσηλῶς ἀπλούμενος ἐπὶ κυανῆς ἐσθῆτος τὸ Ἀρτεμίσιον, τὸ ἀληθινὸν Ἀρτεμίσιον, ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τοῦ ὁποίου εὐσεβῶς ἔκλινον οἱ τῶν Περσῶν νικηταὶ τὰς δαφνοστερεῖς κεφαλάς των καὶ κηγήθησαν ἐπὶ τῇ νίκῃ τῇ Προσηῶς θεᾶς. Ἐν τῇ πρῶτῃ ταύτῃ ὥρᾳ μυστηριώδης τις αἴγλη, ὡσεὶ αἰώνιος ἀθανάτου δόξης ἀνταύγεια, περιβάλλει τὴν ἀκτὴν, ἥτις δύο ἔχει ἄλλας ἰσοτίμους ἀδελφὰς, τὴν Σαλαμίνα καὶ τὴν Μυκᾶλην! . . .

Κατερχόμενος περιτυλλέγω συντρίμματα κεράμων διατηρούντων ἔτι τὴν μέλαιναν αὐτῶν καὶ στιλπνὴν βαφὴν, ἐτέρων δὲ μόνον κατὰ τὰ ἄκρα βεβαμμένων διὰ μελανῆς καὶ ἐρυθρᾶς λωρίδος τὰ τεμάχια εἶνε πάντα κυρτά καὶ ἔχουσι πάχος δύο περίπου δακτύλων. Καὶ ἐνῶ κατ' ἐμαυτὸν ἐπαναλαμβάνω τὴν λίαν ἐπιφυλακτικὴν γνώμην τοῦ Bursian (Geographie II σ. 408) «ἴσως κάτωθι τοῦ χωρίου Καστρί ἔκειτο ἱερὸν» ἄνευ τοῦ Ἰσως, καὶ ἐνῶ ὁ λογισμὸς μου πτερυγίζων εἰς ἀρχαίους καιροὺς προσπαθεῖ τρόπον τινὰ νὰ μαντεύσῃ τίνοσ Θεοῦ ἱερὸν ἦτο θνατόν νὰ εἶνε ἐκεῖ (ἀφοῦ ἀπεδείχθη ἤδη ὅτι δὲν ἦτο τὸ τῆς Προσηῶς) — ὄφρι ὀργικῶς ὁ καλούμενος Δεινδρίτης κυλίσται πρὸ τῶν ποδῶν μου. Αὐτομάτως στρέφω τὸ δίκαννον κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἀλλ' αἴφνης ἰδέα τις διέρχεται τοῦ λογισμοῦ μου, μὴ ὁ ὄφρι ἐκεῖνος ἦτο ὁ τοῦ Ἀπόλλωνος, μὴ ἦτο αὐτοῦ τὸ ἐπὶ τοῦ Πηλοπονήσου ἱερὸν; διακτὶ ὄχι ἀφοῦ ὀλίγον παρῆκει ἦτο τὸ τῆς ἀθανάτου ἀδελφῆς του; Ἀπεδέχθην ὡς ἐθνικὸς τὸν οἰωνὸν καὶ ἀφήκα τὸ ἐρεπτόν νὰ κρυβῇ ἐντὸς τῶν βᾶτων, ἀποκοιμίζων μόνον τὸ ἐκ τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ ἐνδομυχον ῥιγῆμα.

Τῇ στιγμῇ ταύτῃ ἡ μαγεύρισά μου μ' ἐρωτᾷ περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν βραστῶν κολοκυνθίων. Ἐκ τῆς ἐρωτήσεως τῆς ταύτης δύναται πᾶς τις νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἡ μαγεύρισά μου δὲν εἶνε πρῶτης ποιότητος. Ἀλλ' οὔτε ἐπὶ μεγάλῃ εὐφυίᾳ διακρίνεται, ἡ δὲ ἀπόδειξις πρόχειρος. Πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἤρξατο κρατοῦσα εἰς τὰς δύο χεῖρας ἀνὰ μίαν μεγάλην λαγῆνον· ἐπλησίασεν εἰς τὴν ἐξωθύραν ἀπεπειράθη δις καὶ τρίς νὰ εἰσέλθῃ κατ' εὐθείαν, ἀλλὰ τὸ μετὰ τῶν λαγῆνων πλάτος αὐτῆς ἦτο μεγαλειότερον ἢ τὸ ἀνοίγμα τῆς θύρας. Ἡ δύνατο κάλλιστα νὰ εἰσέλθῃ πλαγίως ἢ ἀποπέτουσα τὴν ἐτέραν τῶν λαγῆνων. Ὅχι! σκέπτεται ἐπὶ πέντε λεπτά ἐμβριθῶς, εἶτα δ' ὡς ἐξ ἐμπνεύσεως καταλιπούσα τὰς λαγῆνους ἀνοίγει καὶ τὸ ἕτερον φύλλον τῆς θύρας καὶ θριαμβευτικῶς ὡς νικητὴς ὑπὸ ἀψίδα εἰσέρχεται μετὰ τῶν λαγῆνων τῆς.

Ἐννοεῖ δὲ ν' ἀναμιγνύεται εἰς πᾶσαν συνδιάλειξιν.

— Τὴν κυριακὴν, μοὶ ἔλεγε χωρικός τις, θὰ ἔχωμεν γάμο ἐς τὸ χωρίο.

— Τὴν ἄλλη κυριακὴ! ὑπολαμβάνει αὕτη εἰτοίμη.

— Αἶ, μεθαύριον, λέγω ἐγώ.

— Ναι, μὰ ὄχι ἐχθὲς — ἐχθὲς ἦταν κυριακὴ! . . .

Καὶ νὰ ἤμαί καταδικασμένος νὰ τὴν πρῶτων διὰ τοῦ συμπαθεσέρον τῶν ὀνομάτων!.. Ἴνα ἴδω προβάλλουσαν τὴν ἀπαισίαν μορφήν αὐτῆς; νὰ πρῶτῃ νὰ προσέρω — ὦ σάτυρα τῶν αἰσθημάτων μου! — τὴν εὐδὴ λέξιν :

— Μαρία!

— Αὐριο εἶνε τ' Ἀλιότροπιῶ! — Τίνοσ; ἠρώτησα ἀπορῶν. — Τ' ἄπ Γιάννη τ' Ἀλιότροπιῶ!

Ὁ συνήθως λεγόμενος ἀπ Γιάτης ὁ βίγατος — ἐορτάζων τὴν 24 Ἰουνίου — διότι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην συλλέγουσι τὴν βίγατον, ἐνταῦθα καλεῖται Τάλιότροπιῶ. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν γριφώδης μοὶ ἐφάνη ὁ τίτλος, ἐτυμολογήσας δὲ τὴν λέξιν κατόπιν εὔρον ὅτι ἡ μόνη πιθανὴ ἐξήγησις εἶνε αὕτη: Τὴν 9 Ἰουνίου εἶνε τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον, ἀρχεται δ' ἔκτοτε ἡ τῆς ἡμέρας σμίκερσις, τρεπομένου τοῦ ἡλίου. Ἀλλὰ τοῖς χωρικοῖς μόλις μετὰ δεκαπενθήμερον γίνεται αἰσθητὴ ἡ μεταβολὴ αὐτῆ τοῦ ἡμερονοητίου καὶ τοῦ ἡλίου ἡ τροπὴ, ὅθεν ἐνόμισαν — ἐν παλαιᾷ ἐποχῇ ὡς ἐκ τῆς καθαρευούσης λέξεως φαίνεται — τὴν τότε ἐορτάζοντα ἅγιον Ἰωάννην τοῦ Ἡλιοτροπιῶ, ὅπερ παραφθαρὲν ἐγένετο νῦν Τάλιότροπιῶ. Ἀλλὰ τὴν τινὰ ἐξήγησιν δὲν εὐρίσκω πιθανήν.

Εἰς τὰ πλείστα μέρη τῆς Ἑλλάδος τὴν ἡμέραν ἐκείνην βγάνουσι τὸν κλήθορα, ἐνταῦθα οὐδὲ τὴν λέξιν γνωρίζουσιν, ἐνόμιζον δ' ὅτι ἐμπαίζω αὐτοὺς, ὅταν ἐρωτῶν, εἶπον τὸν τρόπον καὶ ὅτι ἐν τελεῖται ἀλλαχού ἡ ἐορτὴ αὕτη τοῦ λαοῦ. Ἐχοῦσιν ὅμως ἄλλα περιεργότατα ἔθιμα. Τὴν ἐσπέραν τῆς παραμονῆς κόπτει ἕκαστος φύλλον συκῆς, ὅπερ ἀρῖνει ἐπὶ τῆς στέγης τοῦ οἴκου. Ἄν τὸν προῖκντὸ φύλλον μὲνη ἔτι θαλερὸν, μακάριος οὗτος! ὕγειαν κ' εὐτυχίαν καθ' ὄλον τὸ ἔτος ἀπολαμβάνει: ἀλλοίμονον ὅμως ἂν ἐμπαρήθη τὸ φύλλον! ἀφρευκτος θάνατος ἀναρένει αὐτόν. Ὅταν δ' ἀνατελῇ ὁ ἥλιος, εὐτυχὴς ὁ βλέπων τῇ πρῶτῃ ἐκείνη τὴν σκιάν αὐτοῦ εὐμήκη, δυστυχὴς δ' ὁ βλέπων αὐτὴν μικρὰν καὶ ἄνευ κεφαλῆς. Διηγούνται ὅτι κάποτε ἐμετροθήθησαν πέντε χωρικοὶ εἰς τὰ ἀλώγια. Οἱ τέσσαρες εἶδον τὰς σκιάς αὐτῶν μακρὰς, μόνον εἰς ἕδλεπε στρογγύλον τι σημεῖον σώματος ἄνευ κεφαλῆς τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπέθανε.

Ἀλλὰ τὰ ἔθιμα ταῦτα βαθμηδὸν ἐκλείπουσιν, ἐν δὲ μένει εὐλαβῶς τηρούμενον, τὸ πρωτοτυπώτατον πάντων. Ἀπὸ τῶν μεσογειοτάτων ἔτι χω-

ρίων πλήθος κατέρχεται εις τήν ἐγγυτέρω κειμένην ἀκτὴν ἀπὸ νυκτὸς βαθείας, ἵνα λουσθῇ ἐν τῇ θαλάσῃ πρὸ τοῦ ἀνατείλει ὁ ἥλιος. Ἀσθενεῖς φέρονται ἐπὶ τῶν ὄνων ἢ ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν συγγενῶν αὐτῶν ἵνα θεραπευθῶσι διὰ τοῦ λουτροῦ. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἀναλόγως τῆς κράσεως καὶ τῆς ἀσθενείας ὠφελεῖ ἢ βλάπτει ἡ νυκτερινὴ αὕτη ψυχρολουσία, ἐκ τούτου δ' ἐξάγουσι ποικίλα συμπεράσματα περὶ ἀμαρτίας, ἢ θεοσεβείας τῶν λουομένων οἱ ἀπλοὶ ἀγρόται.

Μετ' ἀπορίας ἠρώτησα.

— Διατί τάχα νὰ γίνεται νόμτα τὸ λουτρόν;

Καὶ γὰρ ἡ χωρικὴ μοὶ ἀπεκρίθη αὐστηρῶς :

— Ἄρ, παιδάκι μου, ποῖος πάει ἄν βγῇ ὁ ἥλιος νὰ μ'πῇ ἔς τὴν θάλασσαν, ποὺ πέρτει πλεῖσά τὸ θερῖο τ' ἄη Γιάννη μέσα καὶ τὸν τρώει ;

Ὁ θερισμὸς ἐγγίζει εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ· θὰ εἶχε δὲ τελειώσει ἤδη πρὸ ἡμερῶν, ἂν μὴ ἦτο ἐκτάκτως μεγάλη ἡ ἐφρτερινὴ ἐσοδεία τοῦ σίτου.

Ὁ θερισμὸς ἐνεργεῖται ὑπὸ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν κορασίδων ἰδίως, διότι αὐταὶ εὐλυγιστότεραι καὶ μικρότεραι τὸ ἀνάστημα δύνανται ν' ἀποκόπτουσι χαμηλότερον τοὺς στάχυς.

Εἶνε δὲ ἐν ἐκ τῶν ὠραιοτέρων ἀγροτικῶν θεαμάτων,

Ἄλλ' ἂν εἶνε εὐάρεστον θέαμα, δὲν εἶνε ὁμοίως καὶ εὐάρεστον ἔργον. Ὁλόκληρον τὴν ἡμέραν διέρχονται αἱ ταλαίπωροι θερίστριαι ὑπὸ τὰς ἀστίνης θερμῆς ἡλίου. Ὁ ἰδρῶς ῥέει ποταμηδῶν ἐπὶ τῶν προσώπων αὐτῶν, ἅτινα μελανοῦνται καὶ σκληρύνονται ἐπὶ τοσοῦτον ὑπὸ τοῦ ἡλιακοῦ καύματος, ὥστε καθίστανται σχεδὸν ἀγνώριστοι μετὰ τὸ πέραν τοῦ θερισμοῦ. Καὶ οἱ γυμνοὶ πόδες αὐτῶν λατοῦντες ἀενάως ἐπὶ χώματος σκληροῦ καὶ λίθων κοπτερῶν καὶ πεπυρακτωμένων καὶ αἱ χεῖρες αὐτῶν πλακίσουσι πρὸς τοὺς ἐντὸς τοῦ σίτου βλαστάνοντας βάρους καὶ προσβάλλουσαι ἐνίοτε ἀμβροῦροι καὶ κατεσχισμέναι καὶ ἡ ὄλη τοῦ σώματος ἀγωνιώδης θέσις ἐν τῇ συνεχῶς κεκυρῖα αὐτοῦ στάσει, μεταβάλλουσιν ἐκ τοῦ πλησίον καὶ αὐτὸ τὸ εὐάρεστον θέαμα εἰς μόνον οὐχὶ σπαρκατικόν.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν γίνεται δικαστὴρ τῆς ἐργασίας, οἱ θερίζοντες συναθροίζονται ὑπὸ τὴν σκιάν δένδρου, τρώγουσι τεμάχιον κριθίνου καὶ ἄζυμου ἄρτου καὶ μετὰ μικρὰν ἀνάπαυσιν ἢ καὶ ὕπνον ἐπαναλαμβάνουσι πάλιν τὸ ἔργον αὐτῶν μέχρι τοῦ λυκόφωτος. Ἀργά, πολὺ ἀργά ἐπανέρχονται εἰς τὸν οἶκον καὶ γευματίζουσι σχεδὸν τὴν 10 ὥραν τῆς νυκτὸς. Ἐλαῖαι, βεβίνθηα, κολοκύνθη βραστὴ ἢ αὐτοσχέδιον εἶδος τραχανᾶ διὰ σίτου τετριμμένου καὶ κρομμύων μετ' ἐλαίου παρασκευαζόμενον, εἶνε τὸ σὺνηθες γεῦμα τῆς ἐσπέρας. Θελατικὸν δ' εἶνε τὸ θέαμα τῆς ἀναλαμπῆς τῶν κλιβάνων, οἵτινες καίουσι μέχρι τοῦ μεσονυκτίου πρὸς

τάς θύρας τῶν οἰκιῶν, περιβάλλοντες διὰ ῥοδαλῆς ἀνταυγείας τοὺς λευκοὺς αὐτῶν τοίχους καὶ ὡς μικρογραφικὴν σκηνὴν θεάτρου φωτίζοντες τὸ παμπούκιλον ἐσωτερικὸν τῶν ἀγροτικῶν τούτων ἐνδιαιτημάτων.

Πρὸς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ χωρίου, πλησίον πελωρίας συκῆς φαίνεται μικρὰ καλύβη καλαμόπλευτος καὶ κεραμοσκεπῆς. Διερχόμενος δὲ δι' αὐτῆς ἵνα μεταβῇ τις εἰς τὴν πλησίον κρήνην συναντᾷ παρὰ τὴν θύραν μονόχειρα γέροντα ἰσχυρότατον, σχεδὸν ἐντελῶς ἄτριχον ἔχοντα τὸ πρόσωπον, ὅτε μὲν σύροντα διὰ τῆς μόνης χειρὸς μακρὸν κορμὸν ἀπὸ τοῦ δάσους ἀποκοπέντα, θν ἔκει κατατέμνει εἰς μικρὰ κυσσοῦλα, ὅτε δὲ τὰς ὄρνιθας ἐκδιώκοντα διὰ μακρᾶς ῥάβδου ἀπὸ τοῦ μικροῦ κηπαρίου, ὅτε δὲ καὶ κηθήμενον ἐπὶ παλαιᾶς κάπας καὶ ῥοφοῦντα ἡσύχως τὸν ταμβάκον του.

Ὁ γέρον οὗτος γνωστὸς ἐν τῷ χωρίῳ ὑπὸ τὸ ὄνομα γέρο-Κωσταντῆς, καλεῖται Κωνσταντῖνος Σταμούλος καὶ — θὰ τὸ ἐμνηστεύατε ἤδη — εἶνε ἀγωνιστής.

Παρευρέθη εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρρῶν, μετέβη εἰς Σπέτσας, κατόπιν ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκη ἐν Ἀραχωῖᾳ καὶ ἐν Φαλήρῳ, ὅπου καὶ ἠρωτηθῆσθη τὴν παραμονὴν τοῦ θανάτου ἐκείνου. Διηγεῖται δὲ ἀφελέστατα πῶς ἀπώλεσε τὴν ἀριστερὰν χεῖρα μέχρι τῆς ὠμοπλάτης.

— Ἦσουν ἴσιω ἀπ'τὸ ταμποῦρι... βροχὴ πέφταν τὰ βόλια γύρω... χαμπάρι δὲν εἶχα... κἄπου κἄπου γιόμιζα τὸ τουρέκι κ' ἔρριχνα μιὰ... Ὡς τὸ πλάι μου ἦταν ἕνας νησιώτης... καραβᾶς (προσθέτει περιφρονητικῶς)... Ἄδειασε τὸ τουρέκι του κ' ἔκανε νὰ τὸ γιομίση... τὸ βόλι δὲν γόραχε ἔς τὴν μπούκα τοῦ τουφεκιοῦ... ἦταν μεγάλιο. — Δὲν κάνει αὐτό... ἄλλο βάνε, ἐπιψὺξ νὰ τοῦ πῶ... ἐστρεψα ἴλιγο... τὸ ταμποῦρι δὲν μ'ἐκρυβε ὄλον... κἄτι βοῦίξτε κοντὰ μου... κἄτι ἐνοιωσα ἴσαν ν'ἄλειψε ἀπὸ πᾶνου μου... τὸ τουρέκι μοῦ γλύστρισε κατὰ γῆς... σκοτίσθηκα μονομιάς... καὶ ἀνάμεσα ἔς τὴν ζάλη εἶδα χάμου κἄτι τι... ἦταν τὸ ζερεβὶ μου χέρι... Μπᾶλα κανονιοῦ μοῦ τῶχε πᾶρει σύριζα —... Ἐνας φράγκος γιατρὸς μὲ γιάτρεψε... τί νὰ τὴν κάνω τὴν γιατριά του ; ἄλλο χέρι δὲν μοῦ ἔδωκε...

Τοιοῦτος ὁ γέρο Κωσταντῆς, ἡ μόνη αὕτη, ἀλλ' ἀρκοῦσα δόξα τοῦ χωρίου Γουβῶν. Καὶ ἡ μὲν ἐλληρικὴ κυβέρνησις ἀνταμείβει τὸν μονόχειρα ἀπόμαχον τοῦ Καραϊσκάκη διὰ δραχμῶν... **Δέκα** κατὰ μῆνα, οἱ δὲ συνδημόται του τιμῶσιν ἀρκούντως ἐκλέγοντες αὐτὸν *πάρεδρον* τῶν χωρίων Γουβῶν καὶ Καστροῦ. Μία χεῖρ λοιπὸν μαχητοῦ ἐν Ἑλλάδι πωλεῖται ἀντὶ τῶν τόκων κεφαλαίου 1, 500 δραχμῶν καὶ μιᾶς *παρεδρείας* ! ! .

Δεκάς πυροβολισμῶν περὶ τὴν δειλὴν τῆς παρελθούσης τρίτης ἀφυπνίσασα τὴν ἠχώ τῶν βουγῶν τῆς κοιλάδος ἔκαμε κ' ἐμὲ νὰ σπεύσω ἐκπληκτικὸς πρὸς τὸν ἐξώστην μου. Ἠύξησε δ' ἔτι μάλλον ἡ ἐκπληξίς μου, ὁπότε εἶδον ὀλόκληρον τὸ χωρίον σπεῦδον πρὸς ὠρισμένον σημεῖον, ὡς ἂν ἐγνώριζον τῶν πυροβολισμῶν τὴν αἰτίαν, ὡς ἂν ἀνέμενον αὐτοὺς εἰς συμφωνηθὲν σημεῖον. Κράζας παιδίον σπεῦδον σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἐρωτήσας ἔλαβον τὴν ἐξῆς ἀπόκρισιν :

— Ἐρχετ' ἡ Παραγία, *μπάρμπα* !

Καὶ πράγματι πρὶν ἢ προφθᾶτω νὰ σκεφθῶ τί εἶδους ἔλευσις Παναγίας ἦτο ἡ διὰ πυροβολισμῶν αὐτὰ μνησθεῖσα, εἶδον μεγάλην συνοδικὴν προβαίνουσαν μέσῳ τοῦ δάσους, τῇ βοκηθείᾳ δὲ τοῦ τηλεσκοπίου μου διεκρίνα ἤδη ζεύγος καλογῆρων ἐφίππων, ἐρυθρὸν τι σχῆμα ὀρθογώνιον κρατούμενον ὑπὸ τινος, πλήθος δὲ χωρικῶν τοῦ τε ὠραίου καὶ ἀσχήμου φύλου ἀκολουθοῦν τὴν λιτανεῖαν. Ἡ συνοδικὴ ὄλον ἐπλησίαζεν, ἠκούοντο δ' εὐκρινῶς ἤδη τὰ *Κύριε ἐλέησον* τῶν πιστῶν. Ἄφ' ἐτέρου οἱ σπεύσαντες πρὸς ὑπάντησιν χωρικοὶ ἐγονυπέτου καὶ ἐσταυροκοποῦντο καὶ ἐκλινον μέχρι τῆς γῆς τὴν κεφαλὴν. Τὸ θέαμα ἦτο ἀληθῶς γραφικώτατον μέσῳ τῶν πρσισίων δένδρων καὶ θάμνων οἱ χρυαίζοντες στολισμοὶ τῶν γυναικῶν, στίλνοντας ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ κατερχομένου ἡλίου, ὠμοίαζον προῶως ἀνατείλαντα ἄστρα καὶ — ἵνα ἐμμεῖνω εἰς τὴν παραβολὴν μου, ἀθλίαν ἴσως — αἱ κόκκιναι αὐτῶν ἐμπροσθέλαι κομπούμεναι πως ὑπὸ ἐλαφροῦ ἀνέμου, ὠμοίαζον τὰ τῆς δύσεως ῥοδοσύννεφα.

Ὅποτε ἡ λιτανεῖα ἀφίκετο εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ χωρίου κατῆλλον κ' ἐγὼ ἐκεῖ. Τὸ αἶνιγμα ἐλύθη· ἡ ἔλευσις τῆς Παναγίας δὲν ἦτο ἄλλο ἢ ἡ ἀφιξίς ζεύγους καλογῆρων, οἵτινες ἐνοικιάζοντες διὰ πλειοδοτικῆς δημοπρασίας, (ἀντὶ 5,000 δρ. ἐφέτος νομίζω) μεγάλην εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ἀργυρότεκτον καὶ ὀγκώδες ἀργυροῦν κιβώτιον πλήρες ἁγίων λειψάνων, ἀναχωροῦσιν ἀπὸ τοῦ Μοναστηρίου τῆς Σούρης καὶ περιάγοντες ταῦτα ἀνά τὴν Ἠπειρον καὶ Θεσσαλίαν καὶ Εὐβοίαν καὶ Φθιώτιδα, ἐκμεταλλεύονται τὴν εὐπιστίαν τῶν χωρικῶν ἀναγινώσκοντες αὐτοσχέδιους εὐχὰς περὶ ἐξοντώσεως τῆς ἀριίδος, τῆς μηηνιγγιτιδος καὶ τῶν τυρσειδῶν πυρετῶν καὶ τῆς ἀπὸ πάσης ἀσθενείας καὶ κακοῦ ἀπκλαγῆς, τῶν τε ἀνθρώπων, ζώων, δένδρων, ἀμπέλων καὶ *λαγυράων*. Πληροῦσι δ' οὕτως ἀφρόνως τὰς μὲν κοιλίας ὀρνίθων, τὰ δὲ θυλάκια ἀργυρίου τόσου, ὥστε καὶ τὸ ἐνοίκιον τῶν ἱερῶν κτημάτων νὰ δώσωσι καὶ διὰ τοὺς εὐσεβεῖς αὐτῶν κόπους ν' ἀποζημιωθῶσιν. Ἡ εἰκὼν προορισθεῖσα οὕτως ὑπ' αὐτῶν αἰωνίως νὰ ἔδωκεν ὀνομάσθη *Παραγία ἡ Σερά*. Ἦρχετο δ' ἐκ τοῦ χωρίου Ἀγριοβοτανιοῦ, καὶ αἱ γυναῖκες, πρὸ πάντων δ' αἱ κόραι, αἵτινες σπανιότατα ἐξέρχονται τῶν ὄριων τοῦ χωρίου αὐτῶν, εὗρον τὴν εὐκαιρίαν

ὑπὸ τὴν σκέπη τῆς Θεομήτορος νὰ ἔλθωσι μέχρι Γουβῶν ὡς συνοδοί. Μ' ἐξέπληξεν ἡ ἐκτακτος ὄλως ἀσχημὴ αὐτῶν καὶ οἱ κατὰ μοιραίαν ἀντίθεσιν λαμπροὶ στολισμοὶ τῶν ἡ ἀρματωσάις τῶν, ὡς λέγουσι κρινῶς ἔδῳ.

Καὶ ἐστῆθη ἡ εἰκὼν ἐν τῇ πλατεῖᾳ, καὶ εἶπον οἱ καλόγηροι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Λαζάρου (ἀγνοῶ διακτὴ) καὶ χρῆμα οὐκ ὀλίγον κατετέθη ἐν ταῖς παλάμαις αὐτῶν.

Ἐννοεῖται ὅτι δὲν εἶχον διόλου ὄρεξιν νὰ τοὺς φιλοξενήσω ἐν τῷ πύργῳ μου· κατέλυσαν λοιπὸν ἐν τῷ οἴκῳ εὐπόρου τινὸς χωρικοῦ, τὴν δὲ πρῶταν τῆς τετάρτης ἐλειτούργησαν ἐν τῷ μικρῷ ἐκκλησιδίῳ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς. Τὸ σχεδὸν ἐρειπωμένον τοῦτο ἐκκλησιδίον κείται ὀλίγον πρὸς δυσμὰς τοῦ χωρίου, ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ ὑψηλοτέρου τῶν περὶ αὐτὸ βουνῶν τοῦ καλουμένου : *Τοῦρλα*.

Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αἱ ἀγροτικαὶ ἐκκλησιαὶ περιστοιχοῦνται ὑπὸ μεγάλων παλαιῶν δένδρων, διὰ τὸν ἀπλοῦν λόγον ὅτι οἱ χωρικοὶ σεβόμενοι δὲν κόπτουσιν οὐδὲ φύλλον ἐξ αὐτῶν. Καὶ ἡ Ἁγία Παρασκευὴ τῶν Γουβῶν κείται μέσῳ συστάδος ὠραίων δρυῶν, ὧν τὰ φυλλώματα κατέρχονται μέχρι τοῦ κατωφεροῦς ἐδάφους, ἀναμιγνύονται ἐκεῖ μετὰ τῶν στήλων καὶ οὕτω μολὶς ἀφίνουσι νὰ διαφαίνεται μέσῳ αὐτῶν μέρος τῶν διὰ λευκῆς ἀσβεστοῦ ἐψιμυθιωμένων τοίχων τοῦ ναοῦ.

Ἐννοεῖται ὅτι ἐσπευσα εἰς τὴν λειτουργίαν, διότι λειτουργία ἐνταῦθα εἶνε τι σπάνιον φαινόμενον συμβαῖνον δις ἢ τρίς τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ἡ λειτουργία ἤρξατο περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, σημαίνοντας τοῦ τόσον ὑπερέτερον τῶν βαρβάρων κωδωνῶν, τοῦ τόσον συμπαθοῦς *σημάντρον* εἶνε δὲ τὸ *σημάντρον* μέγιστον τεμάχιον πλατέος σιδήρου διὰ σχοινίου κρεμάμενον ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ καὶ κρουόμενον διὰ μικρᾶς σφύρας. Ἡ θύρα τοῦ ναοῦ εἶνε χαμηλὴ, καὶ ἀκουσίως κλίνει τις εὐσεβῶς τὴν κεφαλὴν ἵνα εἰσέλθῃ. Ὁροφὴ δὲν ὑπάρχει· στρέφων τις ἀνω τὸ βλέμμα βλέπει δοκοὺς, πλήρεις ἀραχνίων ἰστών, καὶ διακρίνεται μικρὰ κυανὰ τεμάχια οὐρανοῦ. Τὸ ἱερὸν χωρίζεται ἀπὸ τοῦ λοιποῦ ναοῦ διὰ σανιδώματος ἀκατεργάστου, ἀθλίως τετρομηένου εἰς τέσσαρα ἢ πέντε μέρη ἅτινα χωρισμῶσιν ὡς θῆκαι εἰκόνας ξυλίνων, προϊόντων τῆς ἀμαθεστέρως καλογηρικῆς ἀγιογραφίας. Δύο κανδήλαι ἐκ λευκῆς ὑέλου, δύο κηροστάται κατεσκευασμένοι ἐκ δενδρυλλίων ἀνεστραμμένων, οὕτως ὥστε ὁ μὲν κορμὸς αὐτῶν ἐπέχει τόπον στήλης, οἱ δὲ κλώνοι ἐκτελοῦσι καθήκοντα ποδῶν, εἰς δίσκος σκιωρίων παρὰ τινι γωνίᾳ, ξυλινὸν ἀναλόγιον διὰ πελέκως εἰργασμένον, χρησιμεῖον καὶ ὡς κηροθήκη, δεκάς χωρικῶν εὐσεβῶς ἱσταμένων, ὀπισθεν δ' αὐτῶν δωδεκάς γυναικῶν καὶ παίδων κατὰ γῆς καθήμενων, παρὰ τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ ὁ ἱερεὺς τοῦ χωρίου λιθανίζων, πρὸ τοῦ ἀναλογίου οἱ δύο καλόγηροι μινυρίζοντες, τὸ σύνολον φωτιζόμενον

ὑπὸ τῶν δύο ἀνημμένων κανδηλῶν καὶ δεκαπεντάδος κηρίων — τοιοῦτον τὸ θέαμα, ὅπερ εἶδαν εἰσερχόμενοι. Ἐν τῷ οὐτῷ ἀτημελήτῳ εἶχεν τι τὸ ἀρχαϊστικὸν καὶ ἐπιβλητικόν. Ὁ ἱερεὺς τοῦ χωρίου εἶνε νέος, εὐφυής, ἐγγράμματος, γλυκὺς, μειδιῶν, τιμιώτατος καὶ ἀγαπώμενος διὰ τοῦτο ὑπὸ πάντων, τοιοῦτος, εἶον θὰ κηρόμην εἰς πάντα τὰ χωρία τῆς Ἑλλάδος. Ἄν δ' ἐλειτούργει μόνος θὰ συνεπληροῦτο θαυμασιῶς ἢ τοῦ ὅλου ἀρμονία. Ἄλλ' ἦσαν ἀκόμη οἱ δύο ἐνοικιασταὶ καλόγηροι, οἱ κάπηλοι αὐτοὶ τῆς θρησκείας, οἱ ἐν ὀνόματι ἁγίου ὀνόματος καταλήστευοντες τοὺς τριαιπώρους χωρικοὺς. Ἀπαίσιτοι ἀμφοτέρω τὰς ὀψεις, ὁ μὲν κοντός καὶ σπανίως ἔχων τοῦ πώγωνος τὰς τρίχας, ὁ δὲ πελώριος, δασύς καὶ ἐξωσμένος τὴν εὐρείαν γαστέρα διὰ ζώνης... στρατιωτικῆς — μᾶλλον ἐνωμοτάρχης ἢ ἱερεὺς! Ἀγροῦνται, ψάλλοντες ἄλλ' ἄντ' ἄλλων καὶ ἀναγινώσκοντες συλλαβιστὰ. Ὁμιλοῦντες βήγοντες, πτανοὶζόμενοι, χασιώμενοι, τοσοῦτον κατέστρεφον τὴν πρώτην ἐντύπωσιν, τοσοῦτον ἐθεβήλουν τὸν ἱερὸν ἐκείνον τύπον, ὥστε βεβαίως ἂν οἱ παριστάμενοι χριστιανοὶ ἦσαν ἤτταν μωρόπιστοι θὰ ἀπεδίωκον αὐτοὺς τοῦ ναοῦ, καὶ οὕτω παύσεως τῆς τελομένης ἱεροσουλίας, θὰ ἐτελείτο ὑπὸ μόνου τοῦ ἀξίου ἱερέως αὐτῶν ἡσυχος, τακτικῆ, εὐσεβῆς ἱεροτελεστία.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ἐτελέσθη ἁγιασμός ἐν τῇ πλατεῖα τοῦ χωρίου, διὰ τοῦ ὁποῦ ἡγίασαν τοὺς ἀγρούς καὶ τὰς ἀμπέλους αὐτῶν οἱ ἀγροῖται. Μετὰ δὲ τὸν ἁγιασμόν περιάγοντες ἀνά τοὺς οἴκους πάντων τὴν ἱεράν εἰκόνα καὶ τὰ ἄγια λείψανα, ἐφορολόγησαν τετάρτην ἤδη φορὰν τοὺς ταλαιπώρους χωρικοὺς τὴν μεγίστην φορολογίαν, τὴν τοῦ σίτου. Ἐν καταστάτῳ ἐγγράφουσι τί ἕκαστος θὰ δώσῃ... εἰς τὴν Παναγίαν, ὅταν μετρήσῃ τὸ ἀλώνιον του. Καὶ ὁ μὲν δίδει ἐν κοιλῶν, ὁ δὲ ἡμισυ, καὶ ἡ ὅλη ἐγγραφή ἀνέρχεται εἰς κοιλὰ 12, δραχμὰς 100 περίπου... διὰ τὴν Παναγίαν!

Περὶ τὴν 5 ἑσπερινὴν ὥραν ἡ λιτανεὶα ἀνεχώρει μεταβαίνουσα εἰς τὸ γειτονικὸν χωρίον Κορματάτσι, ἐπρεπε δὲ νὰ συνοδευθῇ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων χωρικῶν. Ἐνδοὺς εἰς τὰς ἐπιμόρους παρακλήσεις αὐτῶν, ἡκολούθησα πρὸ πάντων χάριν τοῦ θεάματος.

Ἐν τῇ ἐπιστροφῇ ὅμως ἠνθόουν ν' ἀποζημιωθῶ διὰ τὰς ἀλγεινὰς ἐντυπώσεις τῆς ἡμέρας, οὕτως ὥστε ὁ ἐπίλογος νὰ ἐξικλιῶσθαι τὸ ὅλον πληκτικὸν σύγγραμμα. Ἐπὶ ὄνου καθήμενος καὶ περιστοιχισμένος ὑπὸ ἑκατοντάδος χωρικῶν, ἀμφιγενῶν, ἐσκέφθην ν' ἀντικαταστήσω τὰς μέγας τοῦ νῦν ψαλμοφθίας δι' εὐθύμων ἀσμάτων. Ἐγγεινεν ἡ ἀρχὴ ὑπὸ τῶν νέων, ἐπῆραν θάρρος καὶ ἡ λυγραις, καὶ μόλις παρὰ τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν ἐτελείωσε τὸ τριακοστὸν ἴσως τραγονάκι, ὄρσορον καὶ εὐώδες ὡς γνήσιον ἄνθος τοῦ βουνοῦ.

Οὐδέποτε ὠδοιπόρησα θελητικώτερον ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν! καὶ ἴσως ἴσως χάριν τῆς ὀδοπορίας αὐτῆς θὰ συνεχώρουν καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐλεεινοὺς καλογήρους, ἂν δὲν ἦτο τόσον σύντομος, τόσον ταχεῖα ἢ ἀπόλαυστος ἐκείνη, ἢ ὅς ὄνειρον, ὡς γλυκύτατον ὄνειρον παραμένονσα ἐν τῷ ταμειωτηρίῳ τῶν ἀγροτικῶν ἀναμνήσεών μου!

5 Ἰουλίου 1882.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Δημοδιδάσκαλος χωρίου διδάσκει τὴν πρῶτησιν.

— Δὲν εἰμπαρεῖτε νὰ προσθέτετε δύο πράγματα διαφρορετικά· π. χ. ἐὰν προσθέτετε ἐν πρόβκτον καὶ μίαν ἀγελάδα, ταῦτα δὲν κάμνουν οὔτε δύο πρόβατα οὔτε δύο ἀγελάδας.

Τοῦτο ἀκούσας εἶς τῶν μαθητῶν, υἱὸς γαλακτοπώλου, ὑψώνει τὴν χεῖρά του καὶ λέγει·

— Αὐτὸ ἔμπορεῖ νὰ εἶνε ἔτσι μὲ πρόβατα καὶ μὲ ἀγελάδας· ἀλλ' ἐὰν προσθέσωμεν 1 ὀκτὸ γάλα καὶ 1 ὀκτὸ νερὸ, ἔχουμε δύο ὀκτάδες γάλα. Τὸ εἶδα νὰ τὸ κάμνη ὁ πατέρας!

**

Εἰς τὸν φίλον του M*, ὅστις τὸν ἐσυμβούλευε νὰ ἐμβολιάσῃ τὰ παιδιὰ του, ὁ Ἀγαθόπουλος ἀπάντησεν ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ἐμβολιασμόν.

— Εἰς τί θὰ χρησιμεύσῃ; ἔλεγε. Ἐγὼ ἐγνώρισκα ἓνα παιδί, ἡγεῖρ ἄν τὸ σίδερον, ποῦ ἂν καὶ τὸ ἐμβολιάσῃ, ὕστερα ἀπὸ δυὸ μέραις ἀπέθανε.

— Πῶς! ὕστερα ἀπὸ δυὸ μέραις! ...

— Ναι, βέβαιον ἔπεσε ἀπὸ ἓνα δέντρο ἕψηλά κ' ἔβηκε ἐς τὸν τόπον... Καὶ ὕστερα σοῦ λέγουν ἴμπόλιασε τὰ παιδιὰ σου.

**

Νεκρίσκος, οὕτινος τὸν ἀπλόον πώγωνα μόλις ἤρχιζε νὰ καλύπτῃ ἐλαφρότατος χνούς, ἠρέσκετο νὰ ζυρίζεται ἀενάως. Προχθὲς πάλιν εἰσέρχεται εἰς κουρεῖον ἵνα ζυρίσῃ τὰς ἀνυπάρκτους τρίχας του. Ὁ κουρεὺς, θέσας τὴν ἐμπροσθὲλαν καὶ σαπωνίσας τὸν ψιλόν του πώγωνα, τὸν ἀφῆκε καὶ σταθεῖς εἰς τὴν θύραν παρετήρει τοὺς διαβάτας. Τοῦτο βλέπων ὁ νεκρίας ἀναφωνεῖ πλήρης ἀγανακτικῆς

— Μὰ τί περιμένεις τόσην ὥραν ἐκεῖ;

— Περιμένω, φίλε μου, νὰ μεγαλώσω τὰ γένεια σου γιὰ νὰ τὰ ζυρίσω.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Πανταχοῦ καὶ πάντοτε ὑπῆρχε δυσπρόσιτος κατὰ τῶν κυβερνήσεων, τῶν νόμων καὶ τῶν πολιτικῶν θεσμῶν τοῦτο προέρχεται, διότι οἱ ἄνθρωποι εἶνε πάντοτε ἔτοιμοι νὰ φορτώσωσιν ἐπὶ τούτων τὴν εὐθύνην τῆς δυστυχίας, ἥτις εἶνε ἀχώρι-

στος ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διότι ἐκληρονόμησε ταύτην ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ. Τὴν ἀδικον ταύτην τάσιν τῶν ἀνθρώπων ἐξεμεταλλεύθησαν πάντοτε διὰ τρόπου ψευδοῦς καὶ ἀσυνέτου οἱ σύγχρονοι δημοκῶποι. Κατ' αὐτοὺς ὁ κόσμος κατὰ φύσιν φαίνεται ὀργανωμένος νὰ καταστῇ τέλειος, καὶ ἀληθὲς ἐνδικαίτημα εὐτυχίας. Ἀποδίδουσι λοιπὸν μόνον εἰς τὰς κυβερνήσεις τὰ μεγάλα κακὰ τοῦ κόσμου, ἔτινα ἐν τούτοις διαμαρτύρονται κατὰ τῆς θεωρίας ταύτης. Νομίζουσιν ὅτι ἐὰν αἱ κυβερνήσεις ἔπραττον τὸ ἑαυτῶν καθήκον, ἡ γῆ ἤθελε κατασταθῆ παράδεισος. (Schopenhauer).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὴν 25 μαρτίου, γράφει ἡ ἀγγλικὴ ἰατρικὴ ἐφημερίδα «Lancet» τῆς 17 Ἰουνίου 1882, ὁ ἰατρός Milner Moor προσεκληθῆναι ἐπισκερθεῖν γυναῖκα 31 ἐτῶν, ἀρ' ἦς διὰ τῶν ἐργασιῶν ἐξήχθη θῆλυ τέτανον φέρον δύο κεραλάς καὶ δύο λαίμους. Ἡ μία τῶν δύο κεραλῶν εἶχεν ἀποκοπῆ κατὰ τὴν μακρὰν καὶ ἐπίπονον ἐξαγωγήν τοῦ τέτατος, ἀφοῦ προηγουμένως ὁ κ. Moor μετὰ τοῦ συναδέλφου αὐτοῦ κ. Dewes ἀπεκοίμισαν τὴν ἀσθενή. Ἐννοεῖται, ὅτι τὸ θῆλυ τέτανον ἦτο νεκρὸν πολὺ πρὶν ἐξαχθῆ. Γενομένης αὐτοψίας παρετηρήθησαν ἐκτός τῶν ἀνωτέρω κατάρκων καὶ πολλὰ ἄλλα ἐν τοῖς σπλάγγχοις καὶ τοῖς ὀστέοις ἀνωμαλίαι.

Πρὸ τίνος ἀπέθανεν ἐν Λονδίῳ Ἴταλὸς ἀφήσας ἀρκετὰ πλείονον διαθήκην. Ἐκληροδότησεν ἐξακισχίλια φράγκα εἰς τὸν εὐρωπαϊὸν δημοσιογράφον, ὅστις κατορθοῖ νὰ γίνηται ὁ περισσώτερος λόγος περὶ αὐτοῦ! Ἡδὴ ζητεῖται ὁ ἐκτελεστής τῆς διαθήκης, ὅστις θὰ ὀρίσῃ τίς εἶνε ὁ ποιῶν τὸν πλείονον ὄφουδον.

Ἐν Ἀμερικῇ προαλείφονται ἀπὸ τοῦδε διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ προέδρου, καίτοι αὕτη θὰ γείνη τῷ 1884. Τὸ πρόσωπον ὅπερ τοσοῦτον ἐνωρὶς ἤρξατο ἐνεργεῖον εἶνε φυσικῶς εἰς ὑποψήφιον, ἀλλ' ὁ ὑποψήφιός αὐτὸς εἶνε γυνή. Ἡ κυρία Βικτωρία Woodhall, ἀποφασίσασα νὰ καθιερώσῃ τὴν ἰσότητητα τῶν δύο φύλων, ἐξέδοτο πρὸ τίνος πρόγραμμα δι' οὗ θέτει τὴν υποψηφισιότητά της καὶ ἀγγέλλει ὅτι θὰ μετέλθῃ πᾶν μέσον ὅπως προσελύσῃ ὀπαδοῦς.

Ἐξυπνητῆριος κλίνη. Μηχανικὸς τῆς Δρέσδης ἀνεκάλυψε πρότινος κλίνην ἐξυπνητήριον. Εἰς τὴν ἐπιθυμητὴν στιγμὴν μηχανήμα τι ἀνάπτει φῶς ἐνθ' κωδωνοκρουσίᾳ ἰσχυρὰ ἐγείρει τὸν ὑπνώτοντα. Πέντε λεπτὰ ἀργότερον, ἐὰν ὁ ὑπνώτων ἐπιμένῃ κοιμώμενός, ἡ κλίνη ἀποσυντίθεται αὐτομάτως, καὶ ἀποτινάσσουσα ρίπτει αὐτὸν κατὰ γῆς. Δὲν λέγεται καὶ ἂν ἡ κλίνη ζητεῖ συγχώρησιν διὰ τὴν ἀνησυχίαν.

Ἡ σμικροτάτη τῶν ἀτμομηχανῶν κατεσκευάσθη ὑπὸ Ἀμερικανοῦ τίνος ὀρολογιοποιῶ Buck. Τὸ βῆρος αὐτῆς ἴσεται πρὸς 30 σιτάρια

(=1]2 δράμιον) καταλαμβάνει δὲ χῶρον 3 κυβικῶν ἑκατοστομέτρων, ἔχει ὕψος 16 χιλιοστομέτρων ἢτοι ἐν ἄλλαις λέξεσι καλύπτεται ὑπὸ συνήθους δακτυλήθρας. Ἀποτελεῖται δὲ αὕτη ἐξ 140 διαφόρων τεμαχίων συνπρομολογημένων διὰ 52 κοχλιῶν. Τρεῖς σταγόνες ὕδατος ἀρκοῦσιν εἰς πλήρωσιν τοῦ λέβητος καὶ κίνησιν τοῦ ἀξιοπεριέρρου τούτου μηχανήματος.

Κατὰ τινὰς στατιστικὰς πληροφορίας αἱ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀτμομηχαναὶ ἐξαίρεται τῶν σιδηροδρομικῶν ἔχουσιν 7,000,000 ἵππων δύναμιν, αἱ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Βορείου Ἀμερικῆς 7,500,000 ἵππων, αἱ ἐν Γερμανίᾳ 4,000,000, αἱ ἐν Γαλλίᾳ 3,000,000 καὶ αἱ ἐν Αὐστρίᾳ 1,500,000. Αἱ τῶν σιδηροδρόμων ἀτμομηχαναὶ τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου συμποσοῦνται εἰς 100,000, ὧν ἡ δύναμις ἴσεται πρὸς 30,000,000 ἵππων. Τὸ σύνολον τῆς δυνάμεως ἐπομένως ἀπασῶν τῶν ἀτμομηχανῶν ἀντιστοιχεῖ πρὸς 80,000,000 ἵππων. Ἐὰν ἤδη παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ δύναμις ἐνός ἵππου ἐξισοῦται πρὸς τὴν δύναμιν 10 ἀνδρῶν, τότε ἡ τοῦ ἀτμοῦ δύναμις ἡ ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας ἐνεργουσα παρέχει καθ' ἑκάστην ἐργασίαν, ἢν ἤθελον παρέχει 800,000,000 ἄνδρες.

Ὅντος δὲ τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ πλανήτου μας ἴσου περίπου πρὸς 1,500,000,000 ψυχὰς, τοῦ δὲ ἀριθμοῦ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐχόντων ἡλικίαν 15—65 ἐτῶν ἴσον πρὸς τὸ 1]3 τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ, ἐξάγεται ὅτι 500,000,000 ἄνδρες εἰσὶν εἰς ἡλικίαν κατάλληλον δι' ἐργασίαν. Ὅθεν ἐκ τῶν ἔνω ὑπολογισμῶν καταφαίνεται ὅτι ὁ ἐφευρέτης τῆς ἀτμομηχανῆς Watt ὑπερεδιπλασίασε τὰς χεῖρας τῆς ἐργασίας διὰ τῆς εὐεργετικωτάτης εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ἐφευρεσεώς του.

Ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ γραμμῇ τῇ ἀπὸ Νέας Ὑόρκης πρὸς τὸ Σικάγον ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τῶν ὡς ἐστιατόρια χρησιμευσουσῶν ἀμαξῶν, περὶ τῶν πρὸ τίνος ὀμίλησαν αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ τύπου καὶ τινες ἄλλοι εἶχον προσκληθῆ κατὰ ταῦτα ὅπως μετὰσχουσιν ἐκδρομῆς τινος, καθ' ἣν καὶ ἐγένετο διὰ πρώτην φορὰν χοῆσις τῶν ἐστιατορίων τούτων.

Κατ' ἀμοτέρας τὰς πλευρὰς τῶν ἀμαξῶν τούτων ἐξῶθεν ὑπάρχουσι χρυσαῖς γράμμασιν αἱ λέξεις: «Pennsylvania Dining Car». Αἱ θύραι τῶν φέρουσιν ἀργυρὰ κοσμηήματα, αἱ ὕψη εἰσὶ διαφανέσταται, τῆς δὲ μαλακῆς καλύπτει τὸ ἔδαφος αὐτῶν. Τὰ παραπετάσματα τῶν παραθύρων εἰσὶν ἐξ ἀρίστου καὶ πολυτελεστάτου ὑφάσματος, αἱ τράπεζαι καὶ αἱ ἐδραὶ φέρουσι πολύτιμα ἐπ' αὐτῶν ψηφιδωτά, τὰ δὲ τῆς τραπέζης σκευὴ εἰσὶν οἷα τὰ τῶν τῆς πρώτης τάξεως ἐστιατορίων.

Ὁ κατὰλογος τῶν φαγητῶν εἶνε ποικίλος, οἱ δὲ ὑπῆρτοι φέρουσιν ὀμοιομορφον λευκόφαιον ἐνδυμασίαν.

Εἰς ἕκαστον ἐστιατόριον παρέπεται ἄμαξιν χορη-

σιμεύουσα ως καπνιστήριο, και εις ταύτην ἄλλη χρησιμεύουσα ως ἀναγωγιστήριο, ἐν αἷς οἱ ταξειδιῶται εὐρίσκουσι σιγάρα, ἐφημερίδας, μυθιστορήματα, περιοδικὰ κ.τ.τ.

Αἱ ὥραι τοῦ προγεύματος εἰσὶν ἀπὸ τῆς 7-10 τῆς πρωῆς, αἱ τοῦ γεύματος ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς 2, καὶ αἱ τοῦ δείπνου ἀπὸ τῆς 5-7 μ.μ.

Οἱ δι' ἀμαξοστοιχιῶν ἐν αἷς ὑπάρχουσιν ἐστιατόρια ταξειδεύοντες πληθύνουσιν ἐπὶ πλέον 8 δολλάρια μὴ συμπεριλαμβανομένου τοῦ φαγητοῦ.

Ἐκ τῆς 13 Ἰουλίου ἤρξατο ἐν Τρανσυλβανίᾳ τὸ μέγα κυνήγιον τῶν ἄρκτων, οὗ συμμετέχουσι τὰ πλείεστα τῶν μελῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, καὶ εἰς θ' ἰδίως ἀρέσκειται ὁ πρίγκιψ διάδοχος τῆς Αὐστρίας ἀρχιδούξ' Ῥοδόλφος.

Ὡς περὶ ἄλλοι καὶ ἰδιότροπος νεωτεριστὸς εἰσῆλθῆναι πρό τινας ἐν Ἀγγλίᾳ ἤρχισεν ἡδὴ ἀπὸ τῶν γυναικῶν ἄλλ' εἶνε βέβαιον ὅτι θὰ εἰσέλθῃ καὶ παρὰ τῷ ἄρρην φύλῳ. Πᾶσαι αἱ ἐκείθεν τῆς Μάγλης δέσποιναι καὶ δέσποινίδες, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας, φέρουσι περιλαίμια ἐκ λευκοῦ πανίου ἀνεστραμμένα, ἐφ' ὧν ἀναγινώσκονται ἔντυποι ἢ χειρόγραφοι διάφοροι φράσεις, τὸ πλείεστον σκέψεις, ἰδέαι, γνωμικὰ εἰλημμένα ἐκ τῶν στίχων τῶν ἐγκριτοτέρων Ἀγγλῶν ποιητῶν καὶ λογογράφων, ἅτινα εἰσι χαρίεντα ἢ πένθημα, ἀναλόγως πρὸς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ φέροντος. Καὶ μέχρι μὲν τοῦ σημείου τούτου οὐδὲν ἔχει τὸ ψεκτὸν ὁ παράδοξος οὗτος συρμός· ἀπεναντίας εἶνε εὐφυῆς ἢ ἐπινοια χάρις εἰς τὴν ὁποίαν δύναται τις νὰ σπουδάσῃ τὴν φιλολογίαν τόσον ἐγγὺς τοῦ ἀλαβαστερίου λαίμου ὠραίας δέσποινίδος. Ἄλλ' ἐν ζήτημα ἐγείρεται φτυκώτα· θὰ περιορισθῇ εἰς τὰ ἀποσθέγματα τῶν Ἀγγλῶν συγγραφέων μόνον, ἢ θὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς μέσον συνεννόησεως; Ἐκτὸς δὲ τούτου ὅλοι γινώσκουσι τὴν μανίαν τῆς ἀγγελίας ἐν Ἀγγλίᾳ· δὲν εἶνε ἐφευρτός, δὲν εἶνε ἐπινοήσις, ἢν νὰ μὴ ἐχρησιμοποίησε τὸ κερδοσκοπικὸν πνεῦμα τῶν Ἀγγλῶν ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων, ὅπως καταστήσῃ γνωστὰ τὰ διάφορα τοῦ ἐμπορεύματος αὐτῶν εἶδη. Ἄν λοιπὸν ἡ ἀγγελία ἐπέδραμε ὅλα τὰ κενὰ μέρη, ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν ἐφημερίδων μέχρι τῶν ἐπιτυμβίων πλακῶν, τίς ἀμφιβάλλει ὅτι αὕτη θὰ ἐνθρονισθῇ καὶ ἐπὶ τῶν περιλαίμων, ἀπὸ καταλλήλοτεραι καὶ ἐλακυστικώτεραι κινήται ἀγγελίαι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐπινοηθῶσι. Καὶ κατόπιν τούτου δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ ἴδωμεν κομψὴν καὶ μυρθόλον νεάνιδα, ἀγγέλλουσαν διὰ τοῦ περιλαίμου αὐτῆς ὅτι ἡ καλλιτέρα μουστάρδα εἶνε ἡ τοῦ δεινὸς ἐμπόρου, ἢ ὅτι τὸ καλλίτερον μέσον πρὸς θεραπείαν τῶν τύλων εἶνε ἡ ὑπὸ τοῦ δεινὸς κατασκευασθεῖσα πομάδα!

Ἐν Βερολίῳ τὸ ὠραῖον φύλον λαμβάνει ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς πολιτικὰς διαμάχας. Ἐν συνελεύσει τινὶ τῶν προοδευτικῶν, ἐν ἧ' δεκαεσιγίλια ἄτομα ἔλαβον μέρος, εὐρίσκοντο ἐπίσης

ἱκαναὶ γυναῖκες, ὡς ἡ ἐπιτροπὴ ἠναγκάσθη νὰ παρακαλέσῃ, διαρκούντος τοῦ λόγου, μετὰ μεγάλης εὐγενείας ν' ἀπομακρυνθῶσιν ἵνα μὴ παραβῶσι τὰς διατάξεις τοῦ περὶ δημοσίων συναθροίσεων νόμου. Μετὰ τὴν ἀναχώρησίν των ὁ κ. Εὐγένιος Ρίχτερ ἤρξατο τοῦ λόγου του.

Ἐν περὶ τῆς νοημοσύνης τῶν κυνῶν πολλὰ ἐγράφησαν μέχρι τούτου. Ἰδοὺ δὲ καὶ ἄλλο παράδειγμα ἐμπειροῦ ἐπι μᾶλλον τὴν γνώμην τῶν ἰσχυριζομένων ὅτι ἐξ ὅλων τῶν γενῶν τῶν ζῶων τὸ τῶν κυνῶν εἶνε τὸ νοημονέστερον. Ἀναφέρει αὐτὸ ἡ ἐφημερίς «Times» τῆς Hartford, πόλεως τῆς Κοννεκτικούτης ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτεῖαις.

Εἰς τῆς πόλεως ταύτης κάτοικος εἶπεν ὠραῖον κύνᾳ ὀνομαζόμενον Μαγιώρ. Ὁ κύων οὗτος ἔτρεφε μίτος ἀσπονδῶν πρὸς γάτον ζῶντα ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ, μῖτος, τὸ ὁποῖον μόνον ἡ ἐπέμβουσις τῆς οἰκοδεσποίνης κατῶρθου ἐκάστοτε νὰ περιστέλλῃ μετὰ κόπου. Πολλὰκις ἡ κυρία κρατοῦσα εἰς τὰς χεῖρας τὸν γάτον καὶ θωπεύουσα αὐτὸν, τὸν ἐπεδείκνυε πρὸς τὸν ἀδιάλλακτον ἐχθρόν του οἰοῦναι δηλοῦσα ὅτι ὠρεῖται νὰ ζῇ μετ' αὐτοῦ ἐν ἁρμονίᾳ. Ὁ Μαγιώρ ἠναγκάζετο τότε νὰ σείῃ τὴν οὐρὰν μετὰ τινος δυταρεσκείας, καὶ νὰ ἀποκρούῃ τὴν πρὸς τὸν γάτον ἐχθρότητά του οὐχὶ ἄνευ πολλῆς προσπάθειας.

Τὰ πράγματα ἔβαινον οὕτως ἐπὶ τινὰ καιρὸν. Εἰς πᾶσαν περίστασιν καθ' ἣν ὁ γάτος ἐζήτηε νὰ προσεγγίσῃ πως εἰς τὸν ἐχθρόν του, ὁ Μαγιώρ ἀπεύροτο εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ δωματίου γρύζων ὀργίλως ὡσεὶ λέγων· «Δὲν σὲ πνίγω, καὶ μὲνε, γιατί ἔτσι θέλει ἡ κυρία μας· μὰ μὴ μὲ ἐνοχλεῖς περισσότερον μὲ τὰς φιλοφρονήσεις σου». Ἐν τούτοις μετ' ὀλίγον ἢ πρὸς τὸν γάτον συμπάθεια τῆς κυρίας ἤρξατο ἐλαττωμένη ἕνεκα κακοήθους τινὸς ἕξεως ἣν εἶχε νὰ ἐκτελῇ πανταχοῦ τῆς οἰκίας, ἐπὶ τῶν ταπήτων καὶ ἐπὶ τοῦ δαπέδου, πράξις τινὰς, τὰς ὁποίας ἡ εὐπρέπεια δὲν ἐπιτρέπει νὰ ὀνομάσωμεν. Τέλος δὲ ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν ὁ γάτος ὑπερέβη πᾶν ὄριον οὐκείτητος, ἡ κυρία ὀργισθεῖσα εἶπε μεγαλοφῶνως εἰς τὸν σύζυγόν της ὅτι πολὺ θὰ εὐχαριστεῖτο νὰ ἐξεφορτόνετο ἐν τῷσ' ἀχρεῖτον ζῶων.

Οἱ λόγοι οὗτοι τῆς κυρίας δὲν ἐλέγχθησαν μάτην, διότι μετὰ τινὰς στιγμὰς ἀγωνιώδης νικητικῆς ἠκούσθη καὶ θόρυβος παράδοξος ἐν τῇ κλίμακῃ· ὀλίγον δὲ μετὰ ταῦτα παρουσιάσθη ὁ Μαγιώρ εἰς τὴν θύραν τοῦ δωματίου κρατῶν θριαμβευτικῶς μεταξὺ τῶν ὀδόντων του τὸ ἄπνουν πτώμα τοῦ γάτου, τὸν ὁποῖον δὲν ἐβράδυνε νὰ στραγγαλίσῃ ἐκτελών τὸν πόθον τῆς κυρίας του, ὅστις ἄλλως τε τόσον συνεφῶναι καὶ πρὸς τὰ ἱδικὰ του αἰσθήματα, ὥστε οὔτε στιγμὴν ἀρῆκε νὰ τῷ διαφύγῃ ἡ παρουσιασθεῖσα περίστασις.

Εἰς ἈΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.